

Parlamentul
Republicii Moldova

**COMISIA SECURITATE NAȚIONALĂ,
APĂRARE ȘI ORDINE PUBLICĂ**

RAPORT

**DE EVALUARE EX-POST DE IMPACT
A LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE
ȘI INTEROPERABILITATE**

NR.142 DIN 19.07.2018

RESPONSABILI

**deputat Ion ȘPAC
membru a Comisiei securitate
națională, apărare și ordine publică**

**consultant principal Vitalie LUNGU
secretariatul Comisiei securitate
națională, apărare și ordine publică**

CHIȘINĂU 2024

CUPRINS	2
ABREVIERI	3
SUMAR EXECUTIV	4
ACTUALITATEA EVALUĂRII EX-POST DE IMPACT A LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018	4
SCOPUL ȘI OBIECTIVELE EVALUĂRII	5
METODOLOGIA EVALUĂRII	6
INFORMAȚII GENERALE DESPRE ACTUL EVALUAT	7
CONSTATĂRILE INSTITUȚIEI PUBLICE „AGENȚIA DE GUVERNARE ELECTRONICĂ”	15
CONSTATĂRILE MINISTERULUI DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI DIGITALIZĂRII	25
CONSTATĂRILE INSTITUȚIEI PUBLICE „AGENȚIA SERVICII PUBLICE”	26
CONSTATĂRILE INSTITUȚIEI PUBLICE „SERVICIUL TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI SECURITATE CIBERNETICĂ”	29
CONSTATĂRILE SERVICIULUI DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE	33
CONSTATĂRILE CENTRULUI NAȚIONAL PENTRU PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL	37
RAPORTUL DIRECȚIEI GENERALE JURIDICE A SECRETARIATULUI PARLAMENTULUI DE EVALUARE EX-POST JURIDICĂ A LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018	44
RAPORTUL DIRECȚIEI STUDII PARLAMENTARE A SECRETARIATULUI PARLAMENTULUI PRIVIND PRACTICA LEGISLATIVĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL SCHIMBULUI DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE	46
SUMARUL DEFICIENȚELOR ȘI RECOMANDĂRILOR CONSTATATE ÎN CADRUL EVALUĂRII EX-POST DE IMPACT A LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018	68
CONCLUZII FINALE	70

ABREVIERI

MDED	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
AGE	Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică”
ASP	Instituția publică „Agenția Servicii Publice
CEI	Cadrul European de Interoperabilitate
CNPDCP	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal
CSNAOP	Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului Republicii Moldova
DGJ a SP	Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului
DSP a SP	Direcția studii parlamentare a Secretariatului Parlamentului
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
RM	Republica Moldova
SIS	Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova
SIA COI	Common Object Interface
STISC	Instituția publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică
UE	Uniunea Europeană

SUMAR EXECUTIV

În temeiul art.27 alin.(1) din Regulamentul Parlamentului adoptat prin Legea nr.797/1996, pct.4.1. din Metodologia de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative (în continuare Metodologia) aprobată de Biroul Permanent al Parlamentului prin Hotărârea nr.2 din 07.02.2018, Hotărârea nr.30 din 15.12.2023 privind aprobarea Planului de evaluare ex-post a actelor normative pentru anul 2024, precum și Planul de control parlamentar al Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică (în continuare Comisia) pentru anul 2024 aprobat la data de 27 februarie 2024, a adoptat Decizia nr.139 privind inițierea evaluării ex-post de impact a Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018.

Responsabili de realizarea prezentei evaluări ex-post de impact au fost desemnați:

- **dl. Ion Șpac**, deputat în Parlament, membrul Comisiei;
- **dl. Vitalie LUNGU**, consultant principal, în cadrul secretariatului Comisiei.

În procesul de realizare al evaluării ex-post de impact, responsabilii desemnați de Comisie au solicitat date concludente aferente prezentului subiect supus evaluării ex-post de la:

- ✓ Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică” (în calitate de autoritate competentă pentru asigurarea schimbului de date și interoperabilitate și deținătoare al platformei de interoperabilitate);
- ✓ Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- ✓ Instituția publică „Agenția Servicii Publice”;
- ✓ Instituția publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”;
- ✓ Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova;
- ✓ Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

De asemenea, în prezenta evaluare au fost preluate date din:

- ✓ Raportul ex-post juridic a Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018, realizat de direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului;
- ✓ Raportul Direcției studii parlamentare a Secretariatului Parlamentului privind practica legislativă internațională în domeniul reglementării schimbului de date și interoperabilității.

ACTUALITATEA EVALUĂRII EX-POST DE IMPACT A LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142/2018

Actualitatea realizării evaluării ex-post de impact a Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr. 142/2018 rezultă din necesitatea de a analiza efectele și eficiența implementării legii în cauză asupra sistemului de servicii publice și a interacțiunii dintre instituțiile statului și cetățeni, precum și asupra interoperabilității sistemelor informatice, fapt ce va contribui la eliminarea lacunelor constatate și ca rezultat va îmbunătăți funcționalitatea proceselor din acest sistem.

De asemenea, realizarea de către Comisie a unei evaluări privind implementarea legii în cauză este motivată și de necesitatea de a îmbunătăți transparența, eficiența și accesibilitatea serviciilor publice, precum și de a reduce birocrăția și timpul de așteptare pentru cetățeni în procesul de prestare a serviciilor.

Mai mult ca atât, evaluarea ex-post de impact al prezentului act normativ va permite tuturor părților interesate și implicate în procesele evaluate să aprofundeze măsurarea efectelor legii asupra calității serviciilor publice, a costurilor administrative și a satisfacției cetățenilor. Drept rezultat, această evaluare va putea servi un nou reper pentru anumite studii de caz, sondaje și analize statistice pentru a determina dacă obiectivele stabilite la momentul adoptării legii au fost atinse.

Prezenta evaluare ex-post ar putea scoate în evidență progresele realizate în acest sens, dar și provocările întâmpinate, cum ar fi lipsa standardizării datelor sau a resurselor tehnice adecvate.

Evaluarea în cauză va analiza inclusiv modul în care schimbul de date și interoperabilitatea au influențat accesibilitatea informațiilor și serviciilor pentru cetățeni.

În rezultat, această evaluare ex-post va oferi recomandări pentru îmbunătățirea legislației existente sau pentru adoptarea de noi reglementări. Este important ca feedback-ul obținut să fie utilizat pentru ajustarea politicilor publice și pentru a răspunde nevoilor în continuă schimbare ale societății.

În contextul digitalizării accelerate și al evoluției tehnologice, evaluarea ex-post poate contribui la identificarea direcțiilor viitoare de dezvoltare a sistemului de schimb de date, inclusiv integrarea de noi tehnologii precum inteligența artificială și big data.

Astfel, necesitatea de a efectua această analiză ex-post de impact asupra proceselor de schimb de date și interoperabilitate din Republica Moldova va scoate la evidență atât avantajele acestora cât și lacunele care trebuie înlăturate în termeni proximi.

SCOPUL ȘI OBIECTIVELE EVALUĂRII EX-POST DE IMPACT A LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018

Scopul și obiectivele evaluării ex-post de impact a Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018 rezultă din prevederile stabilite la pct. 2.6.8 și pct. 2.6.9 ale Metodologiei de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative.

În acest sens, prezentul studiu reprezintă o evaluare integrală a Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018 în vederea stabilirii realizării în termen și pe deplin a normelor, precum și concretizarea aplicabilității legii în cauză de către subiecții implementatori în baza actelor normative subordonate.

Obiectivele de evaluare ex-post de impact a Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018 s-au bazat pe faptul că evaluarea actului legislativ poate fi realizată concomitent cu actele normative conexe, ce asigură executarea și implementarea legii evaluate.

Astfel, obiectivele generale ale prezentei evaluări au fost stabilite după cum urmează:

- Identificarea gradului de acțiune a cadrului normativ cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018;
- Stabilirea existenței dificultăților în procesul de implementare a legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018 și identificarea cauzelor care generează inaplicabilitatea parțială sau totală a actului legislativ evaluat;
- Stabilirea faptului dacă au fost adoptate/aprobate toate actele normative necesare implementării Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018, precum și a oportunităților de modificare a legii prenotate și/sau a cadrului normativ conexe;
- Analizarea experienței internaționale și a reglementărilor juridico-normative a „schimbului de date și interoperabilitate” în vederea asigurării conformității cu standardele internaționale în domeniul dat și armonizării legislației Republicii Moldova.

METODOLOGIA EVALUĂRII

În vederea realizării scopului prezentei evaluări ex-post de impact au fost aplicate un șir de metode de cercetare, printre care metoda: logică, sistemică și comparativă.

În acest sens:

- Au fost solicitate și analizate documente și rapoarte oficiale ale autorităților abilitate;
- Au fost realizate interviuri cu experți și reprezentanți ai autorităților responsabile;
- Au fost solicitate și analizate informații privind ex-postul juridic și cadrul legislativ similar din statele membre ale Uniunii Europene în vederea efectuării unei comparații cu legislația națională;
- Au fost utilizați indicatorii de eficacitate precum: relevanța acțiunilor ce decurg din legea evaluată, coerența, transparența și eficiența acțiunii prezentei legi.

De asemenea, în prezentul studiu de evaluare ex-post de impact al Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018 au fost aplicate inclusiv și următoarele metode: cantitativă, calitativă, precum și alte metode relevante de cercetare.

În cadrul metodei cantitative acțiunile de evaluare au contribuit la colectarea datelor oficiale relevante ce țin de aplicarea legii în cauză, astfel fiind asigurată corectitudinea datelor de la autoritățile competente, din raportul ex-post juridic, etc.,

În cadrul metodei calitative (cercetare, anchetă, observație), au fost asigurate procesele de: analiză a informațiilor din rapoartele de evaluare a instituțiilor competente, examinarea propunerilor de amendare a legislației cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, organizarea discuțiilor cu grupurile țintă, examinarea studiilor și altor informații relevante din domeniul de cercetare.

Facilitarea și eficientizarea schimbului de date și interoperabilității în cadrul sectorului public, precum și între sectorul public și cel privat, în vederea creșterii calității serviciilor publice prestate, a creării noilor servicii publice electronice, optimizarea activității sectorului public și a asigurării securității informaționale.

INFORMAȚII GENERALE DESPRE ACTUL EVALUAT

Potrivit notei informative aferente proiectului de lege cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, acesta a fost elaborat de Cancelaria de Stat și Centrul de Guvernare Electronică, cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD).

Proiectul de lege cu privire la schimbul de date și interoperabilitate a fost înaintat de Guvernul Republicii Moldova în calitate de inițiativă legislativă și înregistrat la Secretariatul Parlamentului cu numărul 16, la data de 30.01.2018.

Potrivit competenței, în calitate de comisie sesizată în fond responsabilă de examinarea și prezentarea prezentului proiect de lege a fost desemnată Comisia securitate națională, apărare și ordine publică.

La data de 26 aprilie 2018, proiect de lege a fost examinat și aprobat în lectura întâi în cadrul plenului Parlamentului, iar la data de 19 iulie 2018 în lectura a doua, aceasta fiind și cea finală, atribuindu-se numărul 142 al legii organice.

La data de 06 august 2018, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.803-VIII legea nr.142 din 19 iulie 2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate a fost promulgată și publicată în Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 295-308 art. 452 din 10.08.2018.

STRUCTURA LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018

Sub aspectul cerințelor de tehnică legislativă stabilite de legislația ce reglementează actele normative, Legea organică nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, cu completările și modificările ulterioare, este structurată în 13 articole, după cum urmează:

C U P R I N S¹

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Scopul și obiectul legii

Articolul 2. Sfera de aplicare a prezentei legi

Articolul 3. Noțiuni generale

Articolul 4. Principii fundamentale ale schimbului de date și interoperabilității

Capitolul II

CADRUL DE INTEROPERABILITATE

Articolul 5. Cadrul de interoperabilitate

Secțiunea 1

Interoperabilitatea organizatorică și tehnică

¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129134&lang=ro

Articolul 6. Conectarea la platforma de interoperabilitate și participarea la schimbul de date
Articolul 6¹. Statutul datelor disponibile prin intermediul platformei de interoperabilitate
Articolul 7. Autoritatea competentă de asigurarea schimbului de date și a interoperabilității
Articolul 8. Securitatea și confidențialitatea schimbului de date
Articolul 9. Adaptarea datelor

Secțiunea a 2-a
Interoperabilitatea semantică
Articolul 10. Catalogul semantic

Capitolul III
COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ
Articolul 11. Cooperarea transfrontalieră prin conectarea la platforma de interoperabilitate

Capitolul IV
RĂSPUNDEREA
Articolul 12. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

Capitolul V
DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII
Articolul 13. Dispoziții finale și tranzitorii

Pe parcursul perioadei ce a urmat după intrarea în vigoare și până la momentul prezentei evaluări, Legea în cauză a fost modificată de 4 ori, prin următoarele acte normative:

- Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 212 din 27.11.2020 (în vigoare 18.01.2021) Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 344-351 art. 235 din 18.12.2020;
- Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 175 din 11.11.2021 (în vigoare 10.01.2022) Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 302-306 art. 431 din 10.12.2021;
- Legea pentru modificarea unor acte normative (stimularea dezvoltării și utilizării serviciilor electronice) nr. 321 din 09.11.2023 (în vigoare 22.12.2023) Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 441 art. 754 din 22.11.2023;
- Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 58 din 21.03.2024 (în vigoare 01.01.2025, cu excepția prevederilor art.XVII - 12.04.2024) Monitorul Oficial al R. Moldova nr.148-150 art. 215 din 12.04.2024.

În cadrul procesului de elaborare a prezentei legi au fost luate în considerație propunerile și opiniile autorităților și instituțiilor publice interesate, în special, a Ministerului Economiei și Infrastructurii (succesorul Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor), Ministerului Finanțelor, Ministerului Afacerilor Interne, Agenției Relații Funciare și Cadastru, Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Proiectul respectiv de lege a fost elaborat în temeiul art.2 din Legea nr.173 din 28.07.2011 privind ratificarea Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea realizării Proiectului „e-Transformare a Guvernării” și în scopul implementării Programului privind Cadrul de Interoperabilitate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.656 din 05.09.2011, precum și realizării:

- Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova 2016-2018 (Capitolul IV. Dezvoltarea economică, securitatea energetică, sporirea competitivității și crearea locurilor de muncă, Sub-capitolul M. Societatea informațională, tehnologia informației și comunicațiilor, Activitatea 10 și Capitolul VII. Buna guvernare, sub-capitolul C. Reforma serviciilor publice, Activitatea 4);
- Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei Naționale de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 857 din 31.10.2013 (acțiunea 4.5.);
- Planului de acțiuni privind reforma de modernizare a serviciilor publice pentru anii 2017-2021, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 966 din 09.08.2016, (acțiunile 3.4.2, 3.15, 3.31).

Potrivit autorului proiectului, scopul principal al acestuia constă în implementarea cadrului guvernamental de interoperabilitate a sistemelor informaționale de stat, prin instituirea bazei juridico-normative pentru utilizarea platformei de interoperabilitate, care ar reglementa procesul de schimb de date prin interconectarea și interoperabilitatea conținutului, resurselor informaționale și procedura de acordare a accesului la registrele și bazele de date de importanță națională pentru toate entitățile din sectorul public, în conformitate cu competențele lor legale și în scopurile conforme legii.

Platforma de interoperabilitate, a fost instituită conform prevederilor pct.1 din Hotărârea Guvernului nr.404 din 02.06.2014 „Cu privire la pilotarea platformei de interoperabilitate”, în calitate de soluție tehnică ce asigură schimbul de date dintre sistemele informaționale fiind proprietate a statutului și găzduită de platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud).

În rezultatul pilotării s-a constatat că, sub aspect tehnic, platforma de interoperabilitate este una deplin funcțională. Aceasta permite, la moment, conectarea în regim de producție a principalelor surse de date din sectorul public, deținute de participanții la pilotare și realizarea unui schimb de date eficient, sigur în cadrul proiectelor de integrare deja realizate. De asemenea, tehnologic platforma de interoperabilitate permite lansarea și a unor proiecte noi de integrare cu platforma a altor sisteme informaționale pentru consumul și/sau furnizarea datelor de către alte entități din sectorul public, ceea ce contribuie la creșterea calității serviciilor publice prestate persoanelor fizice și juridice, la eficientizarea și optimizarea activității acestora.

Pe de altă parte, în scopul evaluării percepției cetățenilor Republicii Moldova asupra necesității și utilității Platformei de Interoperabilitate, dar și a gradului de deschidere față de platformă a autorităților publice, a fost realizat o serie de cercetări și sondaje, rezultatele cărora au fost luate în considerație la etapa elaborării prezentului proiect de Lege.

Astfel, potrivit unui raport de cercetare, realizat în martie 2017, la comanda AGE, cu privire la percepția cetățenilor privind beneficiile Platformei Guvernamentale de Interoperabilitate, cele mai importante necesități ale cetățenilor pentru accesarea și oferirea serviciilor publice sunt:

- durata prestării serviciului - cât mai scurtă posibil - fiecare al doilea respondent sau 50,7% dintre respondenți consideră că, pentru a eficientiza accesul la serviciile publice trebuie mai întâi de scurtat timpul de prestare a serviciului;
- costurile suportate pentru obținerea unui serviciu public - cât mai joase posibil - cel de-al doilea aspect important menționat de către 45,3% dintre respondenți;
- cât mai puține acte primare/date de inserat pentru solicitarea și obținerea unui serviciu, aspect menționat de 41,3% din respondenți.

Principala problemă întâmpinată la etapa elaborării proiectului menționată de 70,7% din respondenții care au solicitat anumite servicii publice pentru prestarea cărora li s-a cerut să prezinte alte acte eliberate de alte instituții publice este necesitatea prezentării personale și timpul pierdut așteptând la cozi pentru a solicita serviciul.

Cu referire nemijlocit la necesitatea și utilitatea Platformei Guvernamentale de Interoperabilitate, după vizionarea spotului publicitar, respondenții au fost întrebați cât de necesară este această platformă.

În rezultat s-a constatat că respondenții au așteptări foarte mari față de Platforma Guvernamentală de Interoperabilitate, și anume, 88% dintre respondenți au menționat că Platforma este necesară sau foarte necesară și respectiv utilă. Totodată, cei mai mulți dintre intervievați - 81,1% consideră că, datorită utilizării Platformei de interoperabilitate, ca urmare a reformei serviciilor publice, va crește în primul rând confortul pentru cetățean, care nu va mai fi nevoit să se adreseze la un număr mare de instituții publice și să suporte costuri, pentru a aduna actele necesare. Aproximativ 70% din respondenți consideră că va crește eficiența și calitatea interacțiunii sistemelor informatice prin care se oferă servicii publice. Același număr de respondenți sunt de părere că se va îmbunătăți colaborarea între instituțiile administrației publice centrale. 2/3 dintre respondenți consideră că reutilizarea datelor care au fost deja înregistrate în sistemele informatice ale autorităților publice va crește accesibilitatea, eficiența și calitatea serviciilor publice.

Platforma de interoperabilitate facilitează schimbul electronic de date, în timp real, între autoritățile administrației publice sporind eficiența și calitatea furnizării serviciilor publice, excluzând necesitatea de a solicita datele de la cetățeni și mediul de business în formă de certificate, rapoarte, etc., precum și contribuie la executarea eficientă (în aspect de cost-beneficiu) a sarcinilor și atribuțiilor legale ale autorităților publice.

În speță, acest avantaj al schimbului de date prin intermediul platformei de interoperabilitate a fost sesizat inclusiv de majoritatea autorităților publice care dispun de surse de date relevante. Astfel, până la momentul adoptării prezentei legi, 65 de proiecte de integrare cu platforma de interoperabilitate au fost deja inițiate, asociate la 27 de entități, care deja aplică cu succes metoda schimbului electronic de date.

În context, în scopul evaluării gradului de asimilare a interoperabilității în rândul autorităților publice, identificării necesităților și barierelor acestora în procesul realizării schimbului de date prin Platforma de Interoperabilitate, a fost realizat în perioada anului 2017 un sondaj intern, între autoritățile publice centrale și locale. Astfel, un prim rezultat al acestui sondaj arată că 85,83 % din autoritățile respondente au manifestat deschidere pozitivă față de Platforma de Interoperabilitate și planifică sau sunt deja în curs de pregătire pentru a iniția conectarea și efectuarea schimbului de date prin Platforma unică de schimb de date.

Principalele avantaje identificate de autoritățile publice intervievate, cu privire la efectuarea schimbului de date între instituțiile publice prin intermediul Platformei de interoperabilitate, au fost următoarele (în ordine descrescătoare):

- îmbunătățirea calității și preciziei datelor; diminuarea timpului/duratei prestării serviciilor; posibilitatea accesării datelor în timp real: timp redus și actualitatea datelor;
- diminuarea numărului de documente confirmative necesare pentru solicitarea serviciilor publice;

- automatizarea proceselor în cursul prestării serviciilor publice;
- optimizarea proceselor administrative din instituție;
- eliminarea/diminuarea cazurilor de prezentare a documentelor falsificate sau a datelor false;
- diminuarea/eliminarea riscurilor de corupție în prestarea serviciilor publice;
- asigurarea unui nivel mai înalt de protecție a datelor cu caracter personal, prin accesul autorizat și jurnalizat la datele cu caracter personal;
- diminuarea numărului de relații juridice și tehnice în raport cu alte instituții în contextul efectuării schimbului de date.

Totodată, sondajul intern și-a propus identificarea potențialelor bariere întâlnite de autoritățile publice pentru a efectua schimbul de date prin Platforma de Interoperabilitate. Respectiv, autoritățile respondente au menționat următoarele provocări în participarea la procesul de schimb de date:

- lipsa cadrelor calificate în domeniile relevante, în special domeniul TIC (65,83%);
- insuficiența sau inconsistența cadrului normativ curent pentru a permite accesarea datelor, schimbului de date între instituții (53,33%);
- lipsa sau insuficiența infrastructurii tehnice necesare (stații de lucru, conexiune la internet, etc.) (22,50%).

În contextul celor menționate supra, autorul proiectului a menționat că pachetul de legi privind schimbul de date și interoperabilitate constituie mecanismul solicitat pentru eficientizarea activității Guvernului și serviciilor prestate de către acesta cetățenilor săi, pentru securizarea schimbului de date, dar și asigurarea disponibilității acestora la autoritățile deținătoare. Odată cu aprobarea și implementarea cadrului normativ menționat urmează să fie create condițiile și cadrul necesar realizării interoperabilității calitative pe toate cele 3 dimensiuni componente:

- ✓ prestarea serviciilor;
- ✓ consumarea serviciilor;
- ✓ managementul serviciilor.

Totodată, urmează să fie simplificate și optimizate procesele de lucru, crescând calitatea datelor și a serviciilor prestate, dar și fiind eficient monitorizate schimburile de date.

Astfel, prezenta lege este necesară pentru asigurarea funcționării în continuare a platformei de interoperabilitate și extinderea ei pentru toți potențialii beneficiari și se încadrează în efortul guvernamental de a crește aplicabilitatea instrumentelor oferite de platforma de interoperabilitate și integrarea acesteia la toate nivelele de funcționare a autorităților publice în scop de ridicare a performanțelor autorităților în raport cu cetățenii, eficientizare a proceselor, dar și de sporire a interacțiunii autorităților pentru a realiza beneficii reciproce, obiective comune în interesul cetățenilor prin schimbul de date și reutilizarea serviciilor deja existente.

Prin adoptarea legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, precum și a altor legi conexe acesteia, au fost urmărite următoarele finalități:

- asigurarea interoperabilității sistemelor TI prin implementarea și operarea platformei de schimb de date;
- asigurarea reutilizării și a schimbului de date coerent și securizat prin conectarea resurselor și serviciilor informaționale de stat la platforma de interoperabilitate;

- crearea cadrului favorabil pentru optimizarea, reingineria și digitizarea serviciilor publice;
- utilizarea eficientă a fondurilor publice prin diminuarea cheltuielilor autorităților publice în procesul de schimb de date;
- crearea condițiilor necesare implementării principiului ghișeului unic;
- excluderea transportării datelor între instituții prin intermediul actelor eliberate cetățenilor prin reutilizarea resurselor și datelor din cadrul sistemelor informatice;
- asigurarea unor mecanisme conforme de monitoring și jurnalizare (evidență) a tuturor schimburilor de date, în conformitate cu legislația în vigoare privind protecția datelor cu caracter personal.

De asemenea, proiectul de lege cu privire la schimbul de date și interoperabilitate a fost elaborat în contextul inițiativelor europene privind realizarea și susținerea interoperabilității, promovate prin intermediul Programului ISA2, dar și în contextul Cadrului european de interoperabilitate (CEI), adoptat de Comisia Europeană. Astfel, Comisia a recunoscut faptul că potențialul guvernării electronice poate fi sprijinit prin promovarea unei culturi a colaborării și prin îmbunătățirea condițiilor pentru interoperabilitate în cadrul administrațiilor publice.

Totodată inițiativele europene lansate atât de Parlamentul European cât și de Comisia Europeană afirmă că interoperabilitatea facilitează punerea în aplicare cu succes a politicilor și oferă un important potențial în ceea ce privește evitarea barierelor birocratice, electronice, asigurând în continuare apariția unor servicii publice comune și consolidarea celor în curs de dezvoltare. Interoperabilitatea și, implicit, soluțiile instituite și operate în acest sens sunt instrumentale pentru exploatarea la maxim a potențialului și beneficiilor oferite de e-guvernare și e-democrație, făcând posibilă crearea unor ghișee unice și furnizarea unor servicii publice complete, transparente, care să reducă sarcinile administrative și costurile.

În acest context, prin Decizia IS A, Uniunea Europeană a instituit un program privind soluțiile de interoperabilitate pentru administrațiile publice europene, prin care susține și încurajează elaborarea, menținerea și promovarea unei abordări holistice a interoperabilității, precum și identificarea, crearea și operarea unor soluții de interoperabilitate, asigurând o înțelegere comună a interoperabilității prin intermediul Cadrului European de Interoperabilitate (CEI).

Obiectivele Deciziei, dar și a CEI constau în elaborarea, menținerea și promovarea unei abordări holistice a interoperabilității; facilitarea interacțiunii electronice transfrontaliere și trans-sectoriale eficiente și eficace; contribuirea la dezvoltarea unei administrări electronice mai eficace, simplificate și accesibile utilizatorilor administrației publice la nivel național, regional și local; identificarea, crearea și operarea unor soluții de interoperabilitate care să susțină punerea în aplicare a politicilor; precum și facilitarea reutilizării de către administrațiile publice europene a soluțiilor de interoperabilitate.

Potrivit autorului, în prezenta lege cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, au fost transpuse principiile de bază statuate în inițiativele europene și anume - principiul subsidiarității și cel al proporționalității; abordarea centrată pe utilizator; incluziune și accesibilitate; furnizarea serviciilor publice în așa fel încât să se evite decalajul digital; securitate, respectarea confidențialității și protecția datelor; simplificare administrativă și modernizare; transparență; conservarea informațiilor; deschidere; reutilizare și evitarea duplicării; neutralitate tehnologică, soluții pe cât posibil valabile în viitor și adaptabilitate; eficacitate și eficiență.

Principalele prevederi, elemente noi ale legii nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și

interoperabilitate, sunt orientate în jurul următoarelor concepte:

Schimbul de date între instituții exclusiv prin intermediul platformei de interoperabilitate. Strategia efectuării schimbului de date între instituții prin intermediul unui canal unic, și anume, prin platforma de interoperabilitate are la baza mai multe raționamente.

În primul rând, a fost menționat că la etapa premergătoare adoptării legii, în Republica Moldova schimburile de date se realizau în formă haotică, neordonată, fiind create în baza unor relații instituite în mod ad-hoc, fără a avea la bază acorduri privind nivelul minim al serviciilor (SLA), prin aranjamente bilaterale pentru un proiect anume și fiind aplicate tehnologii eterogene disponibile la un anumit moment.

Acest fapt genera necorespunderea schimburilor de date cu standarde de bază relevante procesului în cauză, făceau dificilă sau chiar imposibilă integrarea ulterioară cu un alt sistem informațional în scopul reutilizării serviciului informațional respectiv de către o altă autoritate. Respectiv, în formula respectivă, schimburile de date erau de cele mai dese ori ineficiente, nereutilizabile, nefiind asigurat nivelul corespunzător de disponibilitate și coerență a datelor, dar și cel mai important negarantând cerințele adecvate de securitate a procesului de schimb de date.

Din aceste considerente, în scopul aplicării unei abordări holistice asupra procesului de schimb de date, respectării unor standarde unice și a unor clasificatoare comune, organizării cooperării autorităților la nivel procedural și informațional pentru facilitarea prestării eficiente a serviciilor publice atât în mod tradițional cât și electronic, a fost propusă realizarea schimbului de date în baza modelului centralizat, prin intermediul platformei de interoperabilitate. Acest model de schimb de date, pe parcursul unei perioade mari de timp și-a dovedit eficiența în mai multe state europene precum: Belgia, Malta, Spania, Marea Britanie, dar deja și în Republica Moldova.

Astfel, platforma de interoperabilitate a fost deja testată cu succes pentru asigurarea schimbului de date între mai multe instituții simultan în perioada 2014-2017 și a demonstrat fezabilitatea soluției, posibilitatea aplicării cu succes a acesteia în calitate de platformă unică de schimb de date, diminuarea semnificativă a cheltuielilor instituționale și costurilor de schimb de date, înlăturarea barierelor de ordin organizatoric și juridic în asigurarea schimbului de date. Totodată, efectuarea schimbului de date între instituții prin platforma unică asigură un model ordonat de interoperabilitate, reguli transparente de integrare și utilizare, cerințe rigide de securitate și protecție a datelor, precum și standarde uniforme aplicabile tuturor participanților la schimbul de date.

Legea cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018 a reasigurat gratuitatea schimbului de date între autoritățile publice, cu excluderea modelului circulației datelor sub forma de servicii cu plată cu intermedierea prin cetățeni în calitate de beneficiari, cum ar fi spre exemplu, eliberarea extrasului din Registrul persoanelor juridice ce urmează a fi prezentat unei alte autorități publice (model deja în aplicare de către Ministerul Justiției).

De asemenea, legea în cauză a asigurat prioritate schimbului de date în mod electronic direct de la sursa de date între participanții la schimbul de date, pentru excluderea circulației pe hârtie (în calitate de documente, certificate, etc.) și intermedierei cu participarea cetățenilor.

Prin legea respectivă a fost instituit Catalogul semantic în calitate de sursă de active semantice și de seturi de date pentru a fi utilizate la schimbul de date. Catalogul este utilizat inclusiv pentru uniformizarea formatului datelor pentru viitoarele ajustări sau dezvoltări de sisteme informaționale în domeniul public și asigurării unei abordări, interpretări univoce a datelor de către participanți.

De asemenea, legea permis realizarea procedurii tehnologice de transformare și/sau formatare a datelor, fără denaturarea acestora, cu scopul eficientizării procesului de schimb și/sau de prelucrare a datelor. Această metodă contribuie esențial la schimbul de date fără necesitatea de modificare a sistemelor informaționale existente, și reduce substanțial din costurile de implementare și efectiv face posibilă interoperabilitatea unor sisteme informaționale diferite ca parametri, caracteristici și specific de funcționare.

Potrivit estimărilor autorului proiectului de lege, cheltuielile de implementare a legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate erau stabilite la costurile de achiziționare, administrare și suportul tehnic al platformei de interoperabilitate. La etapa adoptării proiectului de lege, costul total al investiției pentru achiziționarea platformei de interoperabilitate a constituit circa 15,3 mln. lei pe parcursul perioadei anilor 2011-2016, care a fost acoperită din mijloacele Proiectului „e-Transformare a Guvernării”, finanțat de Banca Mondială. Totodată, pe parcursul anilor 2014-2016, valoarea cumulativă a cheltuielilor legate de administrarea platformei de interoperabilitate (cost de personal, cheltuieli privind consultanții externi atrași) a constituit circa 5,45 mln. lei.

Pentru anii 2017-2019 au fost preconizate cheltuieli de ordin operațional de circa 8,1 mln. lei, care includ costuri de personal - circa 4,5 mln. lei, costuri de mentenanță corectivă (suport tehnic acordat de furnizor și găzduirea platformei de interoperabilitate de către Î.S. „Centrul de telecomunicații speciale”) - circa 3,4 mln. lei și cheltuieli de distribuție (instruire și promovare) - circa 209 mii lei, care urmează a fi acoperite din contul bugetului de stat pentru fiecare an bugetar. Potrivit proiectului Legii bugetului pentru anul 2017, au fost prevăzute mijloace financiare necesare pentru suportul tehnic a platformei în sumă de 2,048 mln. lei, precum și pentru finanțarea consultanților tehnicieni implicați în efectuarea lucrărilor de integrare a surselor de date administrative cu platforma de interoperabilitate, în contextul modernizării serviciilor publice, în sumă de 2,096 mln. 960 lei., iar pentru anul 2018, în proiectul bugetului de stat au fost prevăzute mijloace financiare necesare pentru suportul tehnic al platformei în sumă de 1,948 mln. lei.

Aceste cheltuieli sunt justificate de beneficiile pe care le oferă implementarea în continuare a platformei de interoperabilitate pentru facilitarea schimbului de date în sectorul public dintre autoritățile și instituțiile publice pentru creșterea eficienței guvernamentale interne la general și a calității serviciilor publice în special. Astfel, beneficiul economic al acestei platforme este cuantificat în termeni de micșorare a sarcinii administrative în proces de prestare a serviciilor publice.

Ulterior intrării în vigoare a actelor legislative aferente legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018, în scopul executării acestora, urmau să fie promovate două hotărâri de Guvern, prin care vor fi adoptate Regulamentul privind modul de conectare la platforma de interoperabilitate și utilizare a acesteia și, respectiv, Regulamentul privind modul de administrare și utilizare a Catalogului semantic.

Potrivit dispozițiilor finale și tranzitorii stabilite la articolul 13, prezenta lege a intrat în vigoare după 3 luni de la data publicării.

Totodată, Guvernul, în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi urma să întreprindă următoarele acțiuni de implementare a prevederilor prezentei legi, și anume:

- să prezente Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prevederile prezentei legi;

- să adopte actele normative necesare executării prezentei legi;
- să aprobe planul de conectare a participanților publici la platforma de interoperabilitate.

Mai mult ca atât, contractele sau acordurile bilaterale de schimb de date existente, încheiate între participanți publici, urmau să fie reziliate de drept, odată cu realizarea schimbului de date corespunzător prin platforma de interoperabilitate, cu excepția situației în care sînt aplicabile prevederile legale speciale din domeniul activității de supraveghere a entităților din sectorul financiar, al apărării naționale, al securității statului, al menținerii ordinii publice, al contracarării infraționalității, al prevenirii și combaterii corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional, precum și al protecției drepturilor și libertăților persoanelor.

De asemenea, pînă la instituirea catalogului semantic, schimbul de date urma să aibă loc în conformitate cu seturile de date deținute de furnizorii de date și cererile individuale de schimb de date parvenite la autoritatea competentă.

În termen de 36 de luni de la data publicării prezentei legi, participanții publici care, la data adoptării prezentei legi, utilizau, fiecare pentru scopul său legal, sisteme informaționale ce nu corespund cerințelor prezentei legi urmau să se conformeze cerințelor tehnice aplicabile în cadrul platformei de interoperabilitate.

CONSTATĂRILE INSTITUȚIEI PUBLICE „AGENȚIA DE GUVERNARE ELECTRONICĂ” PRIVIND IMPACTUL IMPLEMENTĂRII LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018

La data de 19 mai 2010, în baza Hotărârii Guvernului nr.392, în vederea realizării obiectivelor Programului de activitate a Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” 2009-2013, în scopul creării cadrului instituțional, legal coerent și predictibil pentru dezvoltarea societății informaționale, prestării către cetățeni a unor servicii publice de calitate, precum și asigurării implementării serviciilor electronice în diverse sectoare, a fost creat Centrul de Guvernare Electronică (E-Government), instituție publică în subordinea Cancelariei de Stat².

Ulterior, la data de 8 mai 2018, ca urmare a măsurilor de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de către Guvern, denumirea Instituției publice „Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)” a fost schimbată în Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică”³.

Potrivit Hotărârii Guvernului nr.760 din 18.08.2010⁴, Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică are misiunea de implementare a politicilor de modernizare a serviciilor guvernamentale și de e-Transformare a guvernării în cadrul administrației publice centrale de specialitate, prin

² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=2972&lang=ro

³ <https://www.ega.gov.md/ro/node/39496>

⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128342&lang=ro

oferirea soluțiilor eficiente pentru creșterea calității serviciilor guvernamentale și a actului de guvernare.

În vederea realizării misiunii sale, AGE are următoarele domenii de competență și funcții de bază:

- modernizarea serviciilor guvernamentale;
- e-Transformarea guvernării;
- interoperabilitatea;
- auditul de securitate cibernetică;
- planificarea strategică a utilizării tehnologiilor informaționale și de comunicații în sectorul public;
- crearea și dezvoltarea continuă a arhitecturii guvernării electronice;
- promovarea inovațiilor și produselor de guvernare electronică în sectorul public și societate;
- crearea și dezvoltarea cadrului metodologic pentru:
- reingineria și digitizarea serviciilor publice;
- dezvoltarea, administrarea, menținerea și scoaterea din exploatare a sistemelor informaționale de stat;
- facilitarea dezvoltării serviciilor sectoriale și sistemelor informaționale de stat prin oferirea asistenței autorităților administrației publice prin:
- acordarea suportului la conceptualizarea sistemelor informaționale;
- managementul proiectelor de dezvoltare a sistemelor informaționale (centralizate și sectoriale);
- dezvoltarea documentării tehnice, inclusiv a termenelor de referință pentru sistemele informaționale și alte activități aferente dezvoltării și funcționării sistemelor informaționale;
- evaluarea și validarea soluțiilor tehnice prin prisma corespunderii acestora documentației tehnice, prevederilor documentelor de politici și ale actelor normative în domeniul guvernării electronice;
- acceptarea produselor în contextul dezvoltării sistemelor informaționale de stat;
- organizarea instruirilor aferente dezvoltării și implementării serviciilor publice electronice și sistemelor informaționale, parte a instruirii continue în domeniul guvernării electronice;
- monitorizarea în comun cu beneficiarii a proiectelor de implementare a serviciilor publice electronice sectoriale, sistemelor informaționale de stat și infrastructurilor guvernamentale centralizate, cu emiterea recomandărilor de eficientizare;
- elaborarea, implementarea și dezvoltarea continuă a platformelor tehnologice guvernamentale comune;
- implementarea cadrului de interoperabilitate;
- prestarea serviciilor, inclusiv a serviciilor de încredere necalificate, în vederea exercitării funcțiilor prevăzute de prezentul Statut și/sau alte acte normative;
- colaborarea cu entități similare din alte țări și organizații internaționale;
- efectuarea auditului de securitate cibernetică a infrastructurilor de tehnologie a informației și a Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice, precum și a altor infrastructuri cibernetică de interes național, în vederea identificării disfuncțiilor și vulnerabilităților și a furnizării unor soluții de remediere a acestora;
- efectuarea și evaluarea conformității auditului de securitate cibernetică efectuate în autoritățile publice cu cerințele minime obligatorii de securitate cibernetică, aprobate de Guvern, și informarea autorităților interesate conform domeniilor de competență;
- monitorizarea implementării rezultatelor auditului de securitate cibernetică efectuate în autoritățile publice în conformitate cu cerințele minime obligatorii de securitate cibernetică, aprobate de Guvern;

- efectuarea studiilor și cercetărilor în domeniul securității cibernetice;
- participarea la elaborarea propunerilor de modificare a legislației în domeniul securității cibernetice;
- organizarea cursurilor de instruire privind implementarea cerințelor minime de securitate cibernetică și sporirea competențelor în securitate cibernetică pentru coordonatorii de securitate cibernetică din autoritățile publice;
- organizarea și participarea la conferințe, seminare, ateliere de lucru, ședințe și alte întruniri naționale și internaționale în domeniile de competență ale Agenției, inclusiv participarea la cooperarea pe plan internațional în domeniul securității cibernetice.

Potrivit prevederilor legii nr.142/2018, AGE în calitate de autoritate competentă pentru asigurarea schimbului de date și interoperabilității juridice, organizatorice, semantice și tehnice, și deținătoare a platformei de interoperabilitate, responsabilă de administrarea, menținerea, funcționarea, inclusiv tehnică, precum și de dezvoltarea continuă a platformei de interoperabilitate, a constatat următoarele:

Referitor la stabilirea impactului economic, social, sau de altă natură, urmare a implementării Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate:

AGE consideră că conform prevederilor art.1, alin.(1) din Legea nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, Platforma de interoperabilitate (MConnect) vine să asigure eficientizarea schimbul de date și interoperabilitatea în cadrul sectorului public, precum și între sectorul public și cel privat, în vederea creșterii calității serviciilor publice prestate, a creării noilor servicii publice electronice și a asigurării securității informaționale.

La moment, există 394 de participanți la procesul de schimb de date prin platforma MConnect (*participanți publici 144 și participanți privați 250*), care în anul 2023 au efectuat 611 898 901 de interogări cu succes, ceea ce denotă un impact enorm în procesul de consumare/furnizare a datelor din Registrele informaționale de stat, inclusiv realizarea schimbului de date transfrontalier.

Referitor la stabilirea dacă scopul legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate a fost realizat și dacă în procesul de implementare au fost identificate impedimente care au influențat atingerea scopului prezentei legi:

AGE a comunicat că scopul legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate a fost și se realizează în continuare prin implementarea noilor scenarii de schimb de date între instituțiile publice, precum și între instituțiile publice și cele private.

Referitor la implementarea prevederilor art.6, alin.(3) din Legea cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018, care statuează că participanții publici sunt obligați să efectueze schimbul de date prin intermediul platformei de interoperabilitate și să asigure condițiile tehnice necesare realizării schimbului de date:

AGE atestă în continuare unele situații de schimb de date în afara Platformei MConnect, în pofida demersurilor multiple și a acțiunilor întreprinse de I.P. „Agenția de Guvernare Electronică” (AGE).

Astfel, I.P. „Agenția de Guvernare Electronică”, în calitate de autoritate competentă pentru asigurarea schimbului de date și interoperabilității, corespunzător prevederilor Legii nr.142/2018 cu

privire la schimbul de date și interoperabilitate Hotărârii Guvernului nr.211/2019 privind Platforma de interoperabilitate (MConnect), este axată pe consolidarea eforturilor de interconectare a resurselor informaționale de stat prin intermediul Platformei (MConnect) și asigurarea subsecventă a unui schimb de date conform cadrului general de interoperabilitate.

În acest sens, impedimentele identificate în procesul de implementare constau în incapacitatea Sistemelor informaționale învechite de a consuma/furniza web servicii expuse de către MConnect, precum și la reticența unor instituții publice privind schimbul de date în format electronic.

Cadrul de interoperabilitate și principiile fundamentale ale schimbului de date și interoperabilității au fost stabilite în conformitate cu prevederile Legii nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și Hotărârea Guvernului nr. 211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect).

Referitor la stabilirea implementării procesului de conectare și participare la platforma de interoperabilitate a schimbului de date a participanților:

AGE a comunicat că procesul de conectare este prevăzut pe adresele web: <https://semantic.gov.md> și <https://mconnect.gov.md>.

Referitor la stabilirea gradului de asigurare și realizare de către autoritatea competente pentru schimbul de date și a interoperabilității a atribuțiilor, a interoperabilității juridice, semantice și a principiilor interoperabilității organizatorice și tehnice:

AGE a comunicat că nivelurile de implementare a cadrului de interoperabilitate este asigurat de către I.P. Agenția de Guvernare Electronică din punct de vedere legal (cadrul legal aprobat prin Legea nr. 142/2018 și Hotărârea Guvernului nr. 211/2019), tehnic (platforma de interoperabilitate (MConnect) dezvoltată și disponibilă pentru efectuarea schimbului de date), organizațional (crearea Serviciului schimb de date și interoperabilitate din cadrul AGE, care este responsabil de organizarea și coordonarea schimbului de date precum și stabilirea procesului de realizare a schimbului de date prevăzut în Hotărârii Guvernului nr. 211/2019) și semantic (dezvoltarea și menținerea Catalogului Semantic).

Cu referire la stabilirea realizării de către autoritatea competentă pentru schimbul de date și a interoperabilității, de către participanții la schimbul de date și de către deținătorul platformei de interoperabilitate a securității și confidențialității schimbului de date:

AGE a comunicat că potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 211/2019, Secțiunea a 12-a, schimbul de date prin intermediul platformei MConnect se conformează cerințelor minime de securitate corespunzătoare cerințelor de securitate de tip PaaS, livrate din platforma tehnologică guvernamentală MCloud.

Schimbul de date prin intermediul platformei MConnect garantează protecția datelor cu caracter personal, inclusiv în ceea ce privește:

- identificarea univocă a consumatorului;
- specificarea și limitarea scopului;

- adoptarea de măsuri tehnice și organizaționale în scopul asigurării unui nivel adecvat de protecție a datelor cu caracter personal, în conformitate cu prevederile legislației.
- jurnalizarea evenimentelor.

Accesul la platforma MConnect este acordat exclusiv prin canale securizate de acces și transport de date, iar participanții la schimbul de date sînt responsabili de conectarea sistemelor informaționale pe care le dețin la platforma MConnect prin canale securizate de acces și transport de date, în temeiul actelor juridice bilaterale cu furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice, conform recomandărilor și procedurilor de integrare stabilite de autoritatea competentă.

Referitor la stabilirea gradului de asigurare a calității adaptării și furnizării datelor autentice pe platforma de interoperabilitate:

AGE comunică că în conformitate cu pct. 83 și 84 din Hotărârea Guvernului nr. 211/2019, asigurarea calității datelor furnizate, inclusiv disponibilitatea, integritatea și performanța acestora, ține de responsabilitatea furnizorilor de date.

Totodată, la conectare la platforma MConnect furnizorul de date comunică autorității competente nivelul agreat de servicii, parametrii și indicatorii de performanță de furnizare a datelor, pentru a asigura calitatea schimbului de date prin intermediul platformei MConnect. În cazul furnizorilor de date participanți privați, acestea vor fi stabilite în contractele de schimb de date prin intermediul platformei MConnect.

Referitor la stabilirea realizării modului și procedurii de administrare și utilizare a catalogului semantic:

AGE a comunicat că procedura de administrare și utilizare a Catalogului semantic este prevăzută în Conceptul Sistemului informațional „Catalogul semantic” și Regulamentul privind modul de ținere a Registrului format de Sistemul informațional „Catalogul semantic”, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 323/2021⁵, Ghidul utilizatorului Catalogului Activelor Semantice poate fi accesat on-line, și vine în ajutorul utilizatorului autentificat sau neautentificat în explorarea platformei, identificarea interpelărilor, descărcarea și transmiterea cererii de conectare la platforma de interoperabilitate MConnect.

Cu referire la stabilirea realizării tratatelor internaționale în vederea conectării la platforma de interoperabilitate a participanților care dețin sisteme informaționale ale altor state:

AGE a comunicat că în conformitate cu art. 11 din legea nr. 142/2018, conectarea la platforma de interoperabilitate a participanților care dețin sisteme informaționale ale altor state are loc în baza tratatelor internaționale. Semnarea și încheierea tratatelor internaționale în contextul schimbului de date transfrontalier, ține de competența Ministerul Afacerilor Externe, în conlucrare cu instituția publică responsabilă de politica în domeniu și AGE.

⁵ <https://semantic.gov.md/public/userGuide.pdf>

Cu referire la stabilirea realizării legislației privind protecția datelor cu caracter personal la conectarea la platforma de interoperabilitate a participanților care dețin sisteme informaționale ale altor state:

AGE a comunicat că potrivit art. 6 din Legea nr. 142/2018, conectarea la platforma de interoperabilitate și participarea la schimbul de date are loc ținând cont de obligația participanților la schimb de date de a asigura în mod constant resursele necesare (umane, financiare, tehnologice), precum și să întreprindă toate măsurile recomandate de autoritatea competentă pentru asigurarea conectării, a continuității și a securității schimbului de date și măsurile necesare în corespundere cu legislația din domeniul protecției datelor cu caracter personal.

La examinarea cererilor de conectare la platforma de interoperabilitate, autoritatea competentă verifică respectarea de către participanți a prevederilor legislației privind accesul la informațiile cu accesibilitate limitată și, în mod special, ale legislației privind protecția datelor cu caracter personal. La modul practic, AGE verifică scopul și existența temeiului legal privind setul de date ce urmează a fi consumat, care trebuie să includă referințele exprese la normele juridice din actele normative ce mandatează accesul la date și/sau prelucrarea datelor respective de către participant și emite în acest sens o decizie de accept sau refuz a realizării schimbului de date.

Cu referire la stabilirea realizării de către autoritatea competentă la examinarea cererilor de autorizare a conectării la platforma de interoperabilitate, a respectării setului de date solicitat a cerințelor de securitate a sistemelor informaționale, a cerințelor stabilite de prezenta lege și a celor stabilite de legislația Republicii Moldova privind protecția datelor cu caracter personal:

AGE a comunicat că în urma examinării cererii de conectare la platforma de interoperabilitate (MConnect), autoritatea competentă emite decizia de conectare, însoțită de un document tehnic (*anexă tehnică*), care descrie sub aspect tehnic fiecare flux de schimb de date realizat prin intermediul platformei MConnect. Anexa tehnică indică în mod obligatoriu participanții la schimb de date și calitatea acestora (furnizor/consumator), sistemul/resursa informațională implicată, persoanele responsabile desemnate de participanți, metodele de autentificare și autorizare aplicate, metodele de interpelare (parametri de intrare, caracteristici de disponibilitate), structurile de date ce fac obiectul schimbului de date și alte detalii tehnice, după caz. Prin urmare, participanții la schimb de date nu pot consuma alte date decât cele agreate și stabilite în anexa tehnică coordonată și semnată de către AGE și participantul la schimb de date.

Cu referire la stabilirea realizării de către autoritatea competentă în cadrul schimbului de date transfrontalier și datele destinate transmiterii unui participant care deține sisteme informaționale ale unui alt stat protejate în conformitate cu legislația Republicii Moldova privind schimbul de date și interoperabilitatea, privind protecția datelor cu caracter personal, precum și cu legislația aplicabilă datelor cu regim juridic special:

AGE a comunicat că cooperarea transfrontalieră prin conectarea la platforma de interoperabilitate are loc în contextul prevederilor art.11 din Legea nr. 142/2018. Conectarea la platforma de interoperabilitate a participanților care dețin sisteme informaționale ale altor state are loc în baza tratatelor internaționale.

Conectarea la platforma de interoperabilitate a participanților care dețin sisteme informaționale ale altor state are loc în condițiile legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

La examinarea cererilor de autorizare a conectării la platforma de interoperabilitate, autoritatea competentă verifică respectarea pentru setul de date solicitat a cerințelor de securitate a sistemelor informaționale, a cerințelor stabilite de prezenta lege și a celor stabilite de legislația Republicii Moldova privind protecția datelor cu caracter personal. Schimbul de date transfrontalier și datele destinate transmiterii unui participant care deține sisteme informaționale ale unui alt stat sunt protejate în conformitate cu legislația Republicii Moldova privind schimbul de date și interoperabilitatea, privind protecția datelor cu caracter personal, precum și cu legislația aplicabilă datelor cu regim juridic special.

La momentul raportării, prin platforma de interoperabilitate (MConnect) este realizat schimbul de date transfrontalier despre permisele de conducere cu Spania. La realizarea procesului de schimb de date a fost implicat Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter, I.P. Agenția Servicii Publice și I.P. Agenția de Guvernare Electronică.

Cu referire la stabilirea realizării de către participanții la schimbul de date și deținătorul platformei de interoperabilitate a răspunderii disciplinare, civile, contravenționale sau penale pentru încălcarea prevederilor prezentei legi:

AGE a comunicat că nu au existat cazuri de răspundere disciplinare, civile, contravenționale sau penale pentru încălcarea prevederilor Legii nr. 142/2018.

Cu referire la stabilirea realizării de către autoritatea competentă, furnizorii de date și consumatorii de date a obligației de notificare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal despre cazurile de utilizare ilegale a datelor cu caracter personal imediat sau cel târziu în termen de 72 de ore din momentul depistării lor:

AGE a comunicat că nu au existat cazuri de obligației de notificare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal referitor la utilizare ilegală a datelor cu caracter personal imediat sau cel târziu în termen de 72 de ore din momentul depistării lor.

Totodată, există adresări către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal din partea cetățenilor care vizualizează accesările datelor cu caracter personal prin platforma de interoperabilitate (MConnect) în Cabinetul personal al cetățeanului (MCabinet).

Cu referire la stabilirea realizării drepturilor subiecților datelor cu caracter personal, ce decurg din legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal, garantate de către participanții la schimbul de date care furnizează sau consumă datele respective prin intermediul platformei de interoperabilitate:

AGE a comunicat că drepturile subiecților datelor cu caracter personal sunt realizate prin intermediul mecanismului de jurnalizare oferit de către serviciul electronic guvernamental de jurnalizare (MLog), care reprezintă un serviciu centralizat, reutilizabil, găzduit pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), ce are scopul de a oferi un mecanism securizat și flexibil de jurnalizare și audit, asigurând evidența evenimentelor, în contextul utilizării sistemelor informaționale și afișarea acestui audit de prelucrare a datelor cu caracter personal în Cabinetul personal al cetățeanului (MCabinet).

La modul practic, cetățeanul fiind autentificat cu semnătura electronică în MCabinet (<https://mcabinet.gov.md/ro>), la compartimentul „Istoricul accesării datelor personale” poate vizualiza *data, entitatea juridică, temeiul și scopul legal* jurnalizat pentru accesarea datelor cu caracter personal.

Cu referire la stabilirea realizării de către autoritatea competentă a obligației la solicitarea expresă a subiectului datelor cu caracter personal, și ofere informații cu privire la participantul la schimbul de date care a furnizat sau a consumat datele respective prin intermediul platformei de interoperabilitate, cu privire la data, temeiul și scopul legal declarat:

AGE a comunicat că obligația respectivă este realizată prin mecanismul descris mai sus și prin recepționarea și oferirea răspunsurilor la petițiile cetățenilor în conformitate cu prevederile Codului Administrativ nr. 116/2018.

Cu referire la stabilirea realizării drepturilor ce decurg din legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal exercitate de către subiectul datelor cu caracter personal în raport cu participantul la schimbul de date care a consumat sau a furnizat datele respective prin intermediul platformei de interoperabilitate:

AGE a comunicat că drepturile sunt realizate prin mecanismul pus la dispoziție în MCabinet, transmiterea petițiilor către AGE, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal și/sau adresarea către furnizorul de date, precum și posibilitatea de adresarea în instanța de judecată în conformitate cu prevederile Codului Administrativ nr. 116/2018.

Cu referire la stabilirea realizării în termenul stabilit de lege a propunerilor privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prevederile prezentei legi și adoptarea actelor normative, executării prezentei legi, aprobarea planului de conectare a participanților publici la platforma de interoperabilitate:

AGE a comunicat că în pofida faptului că prevederile art.6, alin.(3) din Legea cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018, statuează că participanții publici sunt obligați să efectueze schimbul de date prin intermediul platformei de interoperabilitate și să asigure condițiile tehnice necesare realizării schimbului de date, au fost constatate unele situații de schimb de date în afara Platformei MConnect.

În acest sens, AGE conlucrează cu instituțiile publice și încurajează instituțiile private de a realiza schimbul de date exclusiv prin intermediul Platformei de interoperabilitate (MConnect), pentru asigurarea subsecventă a unui schimb de date conform cadrului general de interoperabilitate și respectarea protecției datelor cu caracter personal.

Totodată, la nivelul AGE nu există un plan de conectare a participanților publici deoarece instituțiilor publice care dețin Sisteme informaționale sunt conectate la platforma de interoperabilitate MConnect în conformitate cu prevederile Legii nr. 142/2018.

Potrivit informației deținute de către AGE, odată cu realizarea schimbului de date corespunzător prin platforma de interoperabilitate, au fost reziliate majoritatea acordurilor bilaterale de schimb de date existente între participanți publici, precum și între participanții publici și cei privați.

Totodată, există cazuri în care instituțiile publice nu au capacitatea tehnică (adaptarea sistemelor informațional) de a realiza schimb de date prin platforma MConnect din lipsă de resurse financiare și/sau organizaționale.

Referitor la stabilirea realizării dacă până la instituirea catalogului semantic, schimbul de date a avut loc în conformitate cu seturile de date deținute de furnizorii de date și cererile individuale de schimb de date parvenite la autoritatea competente:

AGE a stabilit că până la dezvoltarea catalogului semantic, schimbul de date a avut loc în conformitate cu procedura stabilită pe <https://mconnect.gov.md> și anume:

- ✓ Identificarea datelor care urmau a fi accesate, disponibile pe <https://mconnect.gov.md>;
- ✓ Accesarea <https://mconnect.gov.md>, la rubrica Procedura de conectare, pentru a găsi modelul de Cerere de conectare tipizată;
- ✓ Completarea Cererii la toate capitolele, în special atragerea atenției la temeiul legal de consum de date și scopul care determină accesul la date. (cerință impusă de cadrul legal de schimb de date și interoperabilitate Legea nr. 142/2018, HG nr. 211/2019);
- ✓ Semnarea Cererii folosind semnătura electronică. Cererea trebuie completată cu informații privind scenariul de consum de date, seturile de date necesare, temeiul și scopul legal, persoanele de contact;
- ✓ Transmiterea cererii semnată electronic în adresa AGE sau pe mconnect@egov.md;
- ✓ După recepționarea Cererii, echipa AGE începe procedura de procesare a Cererii și revine cu un răspuns către Utilizator în termeni rezonabili (30 zile conform cadrului normativ).

Cu referire la stabilirea realizării în termen de 36 de luni de la data publicării prezentei legi, a faptului dacă participanții publici care la data adoptării prezentei legi, utilizează sisteme informaționale ce nu corespund cerințelor prezentei legi, s-au conformat cerințelor tehnice aplicabile în cadrul platformei de interoperabilitate:

AGE a stabilit că participanții publici care utilizau, fiecare pentru scopul său legal, sisteme informaționale ce nu corespundeau cerințelor Legii nr. 142/2018, s-au conformat cerințelor tehnice aplicabile în cadrul platformei de interoperabilitate MConnect în scopul realizării schimbului de date.

Cu referire la prevederile art.6 alin. (6) din Legea nr.142/2018, privind distribuirea de către autoritatea competentă (AGE) a costului serviciilor de schimb de date achitat de participantul privat (75% din taxa aplicată către furnizorii de date, 25% din taxa aplicată către deținătorul platformei de interoperabilitate):

AGE consideră necesar de a elabora și aproba mecanismul respectiv într-un scop asigurarea acoperirii cheltuielilor furnizorilor de date (în special ASP) pentru dezvoltarea și mentenanța sistemelor informaționale și asigurarea calității datelor deținute, care în prezent este asigurată exclusiv din contul furnizorilor de date (ASP).

Cu referire la prevederile art.13 alin. (3) din Legea nr.142/2018 care vizează că „Contractele sau acordurile bilaterale de schimb de date existente, încheiate între participanți publici, vor fi reziliate de drept:

AGE a comunicat că odată cu realizarea schimbului de date corespunzător prin platforma de interoperabilitate,...” creează o premisă legală pentru situațiile de menținere a contractelor bilaterale și continuitatea utilizării tehnologiilor COI, fără a trece schimbul de date pe platforma Mconnect.

La subiectul ce ține de stabilirea realizării rezilierii de drept a contractelor sau acordurilor bilaterale de schimb de date existente, încheiate între participanți publici:

AGE a comunicat că odată cu realizarea schimbului de date corespunzător prin platforma de interoperabilitate, cu excepția situației în care sunt aplicabile prevederile legale speciale din domeniul activității de supraveghere a entităților din sectorul financiar, al apărării naționale, al securității statului, al menținerii ordinii publice, al contracarării infracționalității, al prevenirii și combaterii corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional, precum și al protecției drepturilor și libertăților persoanelor”, în vederea conformării prevederilor Legii nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, precum și întru realizarea sarcinii de rezoluțiune a contractelor bilaterale de schimb de date existente, care prevăd utilizarea SIA „Common Object Interface” (SIA COI)”, încheiate între ASP și participanții publici de către AGE au fost desfășurate o serie de acțiuni cum ar fi:

- notificări sistematice către instituțiile publice conectate la sursele de date ASP prin intermediul SIA COI, subliniind necesitatea accelerării procesului de migrare către platforma de interoperabilitate (MConnect);
- raporturile juridice cu 21 dintre cele 37 de instituții, care au beneficiat de acces la SIA COI, au fost încetate din momentul în care a devenit obligatorie conformarea la prevederile legii menționate;
- în data de 20.03.2024, au fost trimise scrisori repetate către 16 instituții vizate, la care au fost anexate Acordurile de rezoluțiune a contractelor deținute de acestea. De asemenea, s-a stabilit un termen limită până la 01.04.2024 pentru integrarea sistemelor informaționale proprii cu platforma de interoperabilitate (MConnect).
- în același timp, câteva instituții au cerut menținerea accesului prin intermediul SIA COI până când procesul de integrare a sistemelor informaționale proprii cu platforma MConnect va fi complet finalizat (IP Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Agenția de Geodezie, Cartografie și Cadastru, Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă, Comisia Electorală Centrală), iar altele nu au revenit cu răspuns în acest sens.

La etapa examinării prezentei evaluări ex-post de impact al legii respective, existau 16 instituții care continuau să utilizeze date prin intermediul SIA COI:

- IP Agenția de Guvernare Electronică;
- Agenția Națională Transport Auto;
- Comisia Electorală Centrală;
- IP Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică;
- Agenția de Geodezie, Cartografie și Cadastru;
- Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă;
- Biroul Național de Statistică;
- Comisia Națională a Pieței Financiare;
- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare;
- Ministerul Educației și Cercetării;
- Ministerul Muncii și Protecției Sociale;
- Ministerul Sănătății;

- Ministerul Afacerilor Externe;
- Ministerul Afacerilor Interne;
- Comisia Națională de Asigurări în Medicină;
- Inspectoratul General al Poliției de Frontieră.

Concomitent, AGE menționează că, pe de o parte, există obligația ca subiecții să se conformeze cadrului legal privind interoperabilitatea, iar pe de altă parte, există o prevedere care stabilește că „Contractele sau acordurile bilaterale de schimb de date existente între participanții publici, vor fi reziliate de drept, odată cu realizarea schimbului de date corespunzător prin platforma de interoperabilitate”, fapt ce limitează posibilitatea ASP de a lua prompt decizia de a întrerupe accesul la date prin intermediul SIA COI.

CONSTATĂRILE MINISTERULUI DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI DIGITALIZĂRII PRIVIND IMPACTUL IMPLEMENTĂRII LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018

În contextul evaluării ex-post a implementării prevederilor Legii nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, Ministerul dezvoltării economice și digitalizării (în continuare MDED) a comunicat următoarele.

Cu referire la actele normative adoptate/aprobate în contextul implementării prevederilor Legii nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate:

Pornind de la prevederile art.1, alin.(1) din Legea nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, Platforma de interoperabilitate (MConnect) vine să asigure eficientizarea schimbul de date și interoperabilitatea în cadrul sectorului public, precum și între sectorul public și cel privat, în vederea creșterii calității serviciilor publice prestate, a creării noilor servicii publice electronice și a asigurării securității informaționale.

În corespundere cu prevederile art.13, alin.(2), lit.a) și b) din Legea sus-citată, Guvernul urma să prezinte Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prevederile Legii nr.142/2018, precum și să adopte actele normative necesare executării prezentei legi, context în care au fost aprobate, următoarele acte normative:

- ✓ Legea nr.143/2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative;
- ✓ Legea nr.135/2020 pentru modificarea unor acte normative;
- ✓ Legea nr.212/2020 pentru modificarea unor acte normative;
- ✓ Lege nr. 321 din 09.11.2023 pentru modificarea unor acte normative (stimularea dezvoltării și utilizării serviciilor electronice)⁶;
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.211/2019 privind Platforma de interoperabilitate (MConnect);
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.822/2020 cu privire la aprobarea acțiunilor necesare a fi întreprinse ca urmare a inventarierii resurselor și sistemelor informaționale de stat existente și a

⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140060&lang=ro

- modificărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului;
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.323/2021 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Catalogul semantic” și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului format de Sistemul informațional „Catalogul semantic”.

Astfel, se constată realizarea activității de ajustare a legislației aferente, precum și aprobarea actelor normative conexe.

Cu referire la obstacolele de ordin juridic la aplicarea Legii nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate:

Prevederile art.6, alin.(3) din Legea cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018, statuează că participanții publici sunt obligați să efectueze schimbul de date prin intermediul platformei de interoperabilitate și să asigure condițiile tehnice necesare realizării schimbului de date.

În acest context, se atestă în continuare unele situații de schimb de date în afara Platformei MConnect" în pofida demersurilor multiple și a acțiunilor întreprinse de I.P. „Agenția de Guvernare Electronică”.

Prin urmare, I.P. „Agenția de Guvernare Electronică”, în calitate de autoritate competentă pentru asigurarea schimbului de date și interoperabilității, corespunzător prevederilor Legii nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate și Hotărârii Guvernului nr.211/2019 privind Platforma de interoperabilitate (MConnect), în continuare este axată pe consolidarea eforturilor de interconectare a resurselor informaționale de stat prin intermediul Platformei (MConnect) și asigurarea subsecventă a unui schimb de date conform cadrului general de interoperabilitate.

Cu referire la art.2, alin.(4) care statuează următoarele: „în cazul schimbului de date atribuite la secretul de stat, secretul bancar sau de alte date cu regim juridic special, se va aplica legislația specială în vigoare:”

Se constată existența unor ambiguități în partea ce ține de sintagma „alte date cu regim juridic special”, or aceasta nu definește expres lista datelor cu regim juridic special și implicit lista autorităților care sunt exceptate de la schimbul de date prin intermediul Platformei MConnect.

CONSTATĂRILE INSTITUȚIEI PUBLICE „AGENȚIA SERVICII PUBLICE” PRIVIND IMPACTUL IMPLEMENTĂRII LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018

Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” (în continuare ASP), a fost constituită prin Hotărârea Guvernului nr.314 din 22.05.2017⁷, reforma care a permis absorbirea de către Întreprinderea de Stat „Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru” a noua entinăți a Întreprinderilor de Stat „Camera Înregistrării de Stat , a Serviciului Stare Civila si a Camerei de Licențiere.”

⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119451&lang=ro

Agenția deține drepturi exclusive privind acordare unor anumite servicii informaționale și elaborarea produselor software (inclusiv de importanță statală).

De asemenea, ASP este deținătorul resurselor de stat de bază, al Registrului de stat al populației, al Registrului de stat al unităților de drept și ținerea registrelor departamentale, deține dreptul exclusiv de elaborare și perfectare a documentelor de identificare și înregistrare, precum și asupra realizării comenzilor directe privind perfectarea buchetelor și blanchetelor de strictă evidență.

Agenția are misiunea de a coordona și de a organiza activitățile orientate spre realizarea politicilor de stat și prestarea serviciilor publice conform domeniilor de competență, asigurând accesibilitatea, calitatea serviciilor și eficiența prestării acestora, cu realizarea unui echilibru între satisfacerea intereselor beneficiarilor de servicii publice și a interesului public.

Astfel, domeniile de competență și funcțiile Agenției sunt următoarele:

- ✓ crearea și ținerea sistemelor și resurselor informaționale de stat în domeniile de competență, exercitarea în numele Guvernului a atribuțiilor de posesor și deținător al resurselor informaționale de bază;
- ✓ eliberarea actelor de identitate și evidența cetățenilor Republicii Moldova, prestarea serviciilor publice în materie de cetățenie;
- ✓ evidența mijloacelor de transport și a conducătorilor de autovehicule;
- ✓ personalizarea blanchetelor de strictă evidență, precum și producerea blanchetelor de strictă evidență și a semnelor de stat;
- ✓ înregistrarea de stat a actelor de stare civilă și posesia fondului arhivistic național;
- ✓ eliberarea de acte permise prevăzute de Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător;
- ✓ înregistrarea de stat a persoanelor juridice, sucursalelor acestora, persoanelor fizice întreprinzători individuali și a gospodăriilor țărănești (de fermier);
- ✓ asigurarea secretariatului Consiliului pentru promovarea proiectelor investiționale de importanță națională;
- ✓ asigurarea prestării serviciilor publice, în conformitate cu prevederile Legii nr. 234/2021 privind serviciile publice și ale altor acte normative aplicabile;
- ✓ implementarea mecanismului ghișeului unic la prestarea serviciilor publice în domeniile sale de competență, precum și a altor servicii publice;
- ✓ exercitarea funcției de ghișeu unic pentru serviciile publice prestate în domeniile care nu intră în competența Agenției;
- ✓ prestarea și modernizarea serviciilor publice în domeniile de competență stabilite de pct. 7 al prezentului Statut, precum și alte servicii aferente domeniului de competență;
- ✓ implementarea politicilor publice în domeniile de competență stabilite de pct.7 al prezentului Statut;
- ✓ contribuirea la realizarea procesului de reinginerie și digitizare al serviciilor publice în vederea eficientizării proceselor operaționale și reducerii costurilor;
- ✓ crearea, dezvoltarea și administrarea activității rețelei de subdiviziuni teritoriale de prestare a serviciilor publice;
- ✓ crearea, posesia și dezvoltarea sistemelor și resurselor informaționale de stat în domeniile de competență.

În contextul evaluării ex-post de impact a Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018, conform competenței, Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”, a comunicat următoarele aspecte.

Referitor la identificarea necesităților de ordin juridic, procedural, material și financiar necesare, inclusiv a bunelor practice internaționale pentru consolidarea sistemului național de schimb de date și interoperabilitate:

ASP consideră cu referire la prevederile art.6 alin. (6) din Legea nr.142/2018, care se referă la distribuirea de către autoritatea competentă (AGE) a costului serviciilor de schimb de date achitat de participantul privat (75% din taxa aplicată către furnizorii de date, 25% din taxa aplicată către deținătorul platformei de interoperabilitate), există necesitatea elaborării și aprobării mecanismului respectiv întru asigurarea acoperirii cheltuielilor furnizorilor de date (în special ASP) pentru dezvoltarea și mentenanța sistemelor informaționale și asigurarea calității datelor deținute, care în prezent este asigurată exclusiv din contul furnizorilor de date (ASP).

Cu referire la prevederile art.13 alin. (3) din Legea nr.142/2018, care vizează că „Contractele sau acordurile bilaterale de schimb de date existente, încheiate între participanți publici, vor fi reziliate de drept, odată cu realizarea schimbului de date corespunzător prin platforma de interoperabilitate, ...”:

ASP consideră că această prevedere creează o premisă legală pentru situațiile de menținere a contractelor bilaterale și continuitatea utilizării tehnologiilor COI, fără a trece schimbul de date pe platforma Mconnect.

Cu privire la stabilirea realizării rezilierii de drept a contractelor sau acordurilor bilaterale de schimb de date existente, încheiate între participanți publici, odată cu realizarea schimbului de date corespunzător prin platforma de interoperabilitate, cu excepția situației în care sunt aplicabile prevederile legale speciale din domeniul activității de supraveghere a entităților din sectorul financiar, al apărării naționale, al securității statului, al menținerii ordinii publice, al contracarării infraționalității, al prevenirii și combaterii corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional, precum și al protecției drepturilor și libertăților persoanelor:

ASP consideră că în vederea conformării prevederilor Legii nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, precum și întru realizarea sarcinii de rezoluțiune a contractelor bilaterale de schimb de date existente, care prevăd utilizarea SIA „Common Object Interface” (SIA COI), încheiate între ASP și participanții publici au fost desfășurate o serie de acțiuni cum ar fi:

- 1) notificări sistematice către instituțiile publice conectate la sursele de date ASP prin intermediul SIA COI, subliniind necesitatea accelerării procesului de migrare către platforma de interoperabilitate (MConnect);
- 2) raporturile juridice cu 21 dintre cele 37 de instituții, care au beneficiat de acces la SIA COI, au fost încetate din momentul în care a devenit obligatorie conformarea la prevederile legii menționate;
- 3) în data de 20.03.2024, au fost trimise scrisori repetate către 16 instituții vizate, la care au fost anexate Acordurile de rezoluțiune a contractelor deținute de acestea. De asemenea, s-a stabilit un termen limită până la 01.04.2024 pentru integrarea sistemelor informaționale proprii cu platforma

de interoperabilitate (MConnect).

4) în același timp, câteva instituții au cerut menținerea accesului prin intermediul SIA COI până când procesul de integrare a sistemelor informaționale proprii cu platforma MConnect va fi complet finalizat (IP Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Agenția de Geodezie, Cartografie și Cadastru, Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă, Comisia Electorală Centrală), iar altele nu au revenit cu răspuns în acest sens.

Astfel, potrivit ASP, la etapa raportării existau 16 instituții care continuau să utilizeze date prin intermediul SIA COI (IP Agenția de Guvernare Electronică, Agenția Națională Transport Auto, Comisia Electorală Centrală, IP Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Agenția de Geodezie, Cartografie și Cadastru, Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă, Biroul Național de Statistică, Comisia Națională a Pieței Financiare, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Afacerilor Interne, Comisia Națională de Asigurări în Medicină, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră).

Concomitent, ASP menționează că, pe de o parte, trebuie să se conformeze cadrului legal privind interoperabilitatea, iar pe de altă parte, există o prevedere care stabilește că „Contractele sau acordurile bilaterale de schimb de date existente între participanții publici, vor fi reziliate de drept, odată cu realizarea schimbului de date corespunzător prin platforma de interoperabilitate”. Această condiție limitează posibilitatea ASP de a lua prompt decizia de a întrerupe accesul la date prin intermediul SIA COI.

CONSTATĂRILE INSTITUȚIEI PUBLICE "SERVICIUL TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI SECURITATE CIBERNETICĂ" PRIVIND IMPACTUL IMPLEMENTĂRII LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018

În contextul evaluării ex-post de impact a Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018, Instituția Publică „Serviciul tehnologia informației și securitate cibernetică” (în continuare STISC), potrivit competenței, a comunicat următoarele aspecte.

Instituția în cauză a fost creată prin Hotărârea Guvernului nr.414 din 08.05.2018, în baza Întreprinderii de Stat „Centrul de Telecomunicații Speciale”.

În calitate de operator al serviciilor electronice guvernamentale, STISC are misiunea de a coordona și de a organiza activitățile orientate spre asigurarea implementării politicilor publice în domeniile de competență stabilite prin Hotărârea Guvernului în cauză.

Astfel, STISC deține următoarele domenii de competență și funcții:

- ✓ Administrarea infrastructurii de tehnologie a informației și a Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice ca parte a rețelei de comunicații speciale;
- ✓ Administrarea și menținerea sistemelor informaționale de stat;
- ✓ Securitate cibernetică;
- ✓ Gestionarea infrastructurii unice a cheii publice (PKI) a Guvernului;
- ✓ Implementarea tehnologiilor informaționale în sectorul public;

- ✓ Crearea, administrarea, asigurarea funcționării și dezvoltarea infrastructurii de tehnologie a informației și Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice ca parte a rețelei de comunicații speciale;
- ✓ Crearea și gestionarea infrastructurii centralizate de telecomunicații și de centre de date și dezvoltarea acestora;
- ✓ Exercițarea atribuțiilor de operator tehnico-tehnologic al serviciilor electronice guvernamentale;
- ✓ Implementarea și menținerea securității cibernetice a infrastructurii tehnologiei informației și a Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice conform cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică stabilite de Guvern și celor mai bune practici internaționale în domeniu;
- ✓ Implementarea documentelor de politici conform sarcinilor stabilite și a actelor normative în domeniul securității cibernetice;
- ✓ Înaintarea către organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii de stat în domeniul securității cibernetice a propunerilor de perfecționare a documentelor de politici și a cadrului normativ în domeniul securității cibernetice;
- ✓ Organizarea cursurilor de instruire în domeniile de competență ale Serviciului;
- ✓ Asigurarea funcționării infrastructurii unice a cheii publice (PKI) a Guvernului;
- ✓ Gestionarea și asigurarea funcționalității serverelor de nume de domen guvernamentale, precum și a celor ale autorităților administrației publice centrale;
- ✓ Crearea sistemelor informatice;
- ✓ Editarea produselor software;
- ✓ Asigurarea rețelei de comunicații speciale (activități de comunicații electronice prin rețele cu cablu, activități de comunicații electronice prin rețele fără cablu, activități de comunicații electronice prin satelit, alte activități de comunicații electronice);
- ✓ Oferirea platformei de găzduire a paginilor web și alte activități conexe, după caz;
- ✓ Asigurarea instruirii și perfecționării continue a angajaților și, după caz, certificarea acestora;
- ✓ Asigurarea suportului privind soluțiile TIC prestat autorităților publice și persoanelor juridice de drept privat, precum și persoanelor fizice;
- ✓ Cifrarea informației;
- ✓ Instalarea și deservirea tehnicii de calcul și activități conexe;
- ✓ Testarea și analiza tehnică în domeniul TIC;
- ✓ Prestarea de servicii de certificare a cheilor publice și alte servicii conexe semnăturii electronice;
- ✓ Asigurarea protecției tehnice a informației, a purtătorilor de informații, a documentelor și mărfurilor;
- ✓ Prestarea serviciilor de depistare a dispozitivelor electronice menite să intercepteze neautorizat informația în încăperi și mijloace tehnice;
- ✓ Importul, exportul, elaborarea, producerea, realizarea mijloacelor tehnice speciale destinate pentru protecția criptografică și tehnică a informației, precum și pentru obținerea ascunsă a informației;
- ✓ Implementarea, menținerea și dezvoltarea infrastructurilor informaționale, inclusiv ale celor atribuite la secret de stat;
- ✓ Implementarea politicii statului în domeniul TIC, conform competenței;
- ✓ Proiectarea, producerea și comercializarea mijloacelor criptografice și tehnice de protecție a informației, a mijloacelor tehnice speciale pentru obținerea informației ascunse; prestarea serviciilor în domeniul protecției criptografice și tehnice a informației (cu excepția activității desfășurate de autoritățile publice investite cu acest drept prin lege);

- ✓ Utilizarea frecvențelor sau canalelor radio și/sau a resurselor de numerotare în scopul furnizării rețelelor și/sau serviciilor de comunicații electronice;
- ✓ Promovarea standardelor naționale și internaționale în informatică;
- ✓ Colaborarea cu alte entități juridice de drept public în vederea asigurării securității naționale și a altor activități conexe, inclusiv a sistemelor speciale;
- ✓ Organizarea și participarea la conferințe, seminare, ateliere de lucru, ședințe și alte întruniri naționale și internaționale în domeniile de competență ale Serviciului, inclusiv participarea la cooperarea pe plan internațional în domeniul securității cibernetice;
- ✓ Prestarea serviciilor în domeniile de competență în vederea exercitării funcțiilor prevăzute de prezentul Statut și/sau alte acte normative;
- ✓ Asigurarea schimbului informațional protejat între autoritățile publice, reprezentanțele Republicii Moldova din străinătate, organizațiile, instituțiile și autoritățile publice ale altor state;
- ✓ Conlucrarea cu organizațiile străine în domeniul securității informației, protejării criptografice și tehnice a informațiilor, inclusiv asigurarea schimbului de informație și experiență cu aceste organizații;
- ✓ Desfășurarea activității de introducere a noilor tehnologii, softuri și utilaj modern în domeniile sale de activitate.

Potrivit informației prezentate de STISC în procesul de realizare a funcțiilor sale, acesta consumă gratuit date din Registrul de stat al persoanelor și Registrul de stat al unităților de drept.

În calitate de prestator de servicii de încredere STISC furnizează prin intermediul Platformei, date despre certificatele cheilor publice emise de către aceasta persoanelor fizice, precum și date din Registrul numelor de domeniu.

Referitor la stabilirea dacă scopul legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate a fost realizat și dacă în procesul de implementare au fost identificate impedimente care au influențat atingerea scopului prezentei legi:

STISC a menționat că în calitate de furnizor/consumator de date atestă realizarea scopului propus al legii privind facilitarea și a eficientizarea schimbului de date și interoperabilitate.

Referitor la identificarea necesităților de ordin juridic, procedural, material și financiar necesare inclusiv a bunelor practici internaționale pentru consolidarea sistemului național de schimb de date și interoperabilitate:

STISC a comunicat că nu ține de competența acesteia, întrucât aceasta reprezintă prerogativa autorității competente pentru asigurarea schimbului de date și interoperabilității.

Referitor la stabilirea implementării cadrului de interoperabilitate și a principiilor fundamentale ale schimbului de date și interoperabilității:

STISC a comunicat că realizarea furnizării și consumului de date prin intermediul Platformei de interoperabilitate se realizează în temeiul acordurilor semnate cu autoritatea competentă de asigurarea schimbului de date și a interoperabilității și în conformitate cu prevederile Legii nr.211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect).

Referitor la stabilirea implementării procesului de conectare și participare la platforma de interoperabilitate a schimbului de date a participanților:

STISC a comunicat că asigură canale securizate de acces la platforma de interoperabilitate, la cererea consumatorilor/furnizorilor de date.

Referitor la stabilirea gradului de asigurare și realizare de către autoritatea competentă pentru schimbul de date și a interoperabilității a atribuțiilor, a interoperabilității juridice, semantice și a principiilor interoperabilității organizatorice și tehnice:

STISC a comunicat că nu ține de competența acesteia.

Referitor la stabilirea realizării de către autoritatea competentă pentru schimbul de date și a interoperabilității, de către participanții la schimbul de date și de către deținătorul platformei de interoperabilitate a securității și confidențialității schimbului de date:

STISC a comunicat că consumul de date și furnizarea datelor de către STISC prin intermediul Platformei de interoperabilitate se realizează prin canale securizate de transport date cu respectarea celor mai înalte standarde din domeniul securității cibernetice.

Referitor la stabilirea gradului de asigurare a calității adaptării și furnizării datelor autentice pe platforma de interoperabilitate:

STISC a comunicat că nu se poate pronunța asupra calității datelor consumate/furnizate prin intermediul platformei de interoperabilitate.

Referitor la stabilirea realizării tratatelor internaționale în vederea conectării la platforma de interoperabilitate a participanților care dețin sisteme informaționale ale altor state:

STISC menționează că cu siguranță necesitatea acestora este iminentă având în vedere necesitatea asigurării de către STISC a conexiunii la MAI și a altor autorități ale administrației publice la TESTA (Trans European Services for Telematics between Administrations), precum și alte interconectări aferente declarațiilor de transporturi de pasageri și mărfuri, schimb de date cu caracter financiar, parte a spălării de bani, schimb date pentru investigații internaționale etc.

Referitor la stabilirea realizării legislației privind protecția datelor cu caracter personal la conectarea la platforma de interoperabilitate a participanților care dețin sisteme informaționale ale altor state:

STISC în calitate de furnizor și consumator de date asigură măsurile necesare pentru asigurarea securității și protecției datelor, inclusiv a celor cu caracter personal, în sistemele sale informaționale integrate cu platforma MConnect.

Referitor la stabilirea realizării de către autoritatea competentă la examinarea cererilor de autorizare a conectării la platforma de interoperabilitate, a respectării setului de date solicitat a cerințelor securitate a sistemelor informaționale, a

cerințelor stabilite de prezenta lege și a celor stabilite de legislația Republicii Moldova privind protecția datelor cu caracter personal:

STISC a comunicat că ține de competența exclusivă a autorității competente pentru asigurarea schimbului de date și interoperabilității.

Referitor la stabilirea realizării de cât re participanții la schimbul de date și deținătorul platformei de interoperabilitate a răspunderii disciplinare, civile, contravenționale sau penale pentru încălcarea prevederilor prezentei legi:

STISC în calitate sa de furnizor/consumator de date a comunicat că nu a înregistrat cazuri aferente încălcării prevederilor Legii nr. 142/2018.

Referitor la stabilirea realizării de către autoritatea competentă, furnizorii de date și consumatorii de date a obligației de notificare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal despre cazurile de utilizare ilegală a datelor cu caracter personal imediat sau cel târziu în termen de 72 de ore din momentul depistării lor:

STISC în calitate sa de furnizor/consumator de date a comunicat că nu a înregistrat astfel de cazuri.

Referitor la stabilirea realizării drepturilor subiecților datelor cu caracter personal, ce decurg din legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal, garantate de către participanții la schimbul de date care furnizează sau consumă datele respective prin intermediul platformei de interoperabilitate:

STISC în calitate sa de furnizor/consumator de date a comunicat că a respectat drepturile a respectat drepturile subiecților datelor cu caracter personal, ce decurg din legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal.

**CONSTATĂRILE SERVICIULUI DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE
PRIVIND IMPACTUL IMPLEMENTĂRII LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE
ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018**

Potrivit articolului 3 al Legii nr.136/08.06.2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (în continuare SIS)⁸, în scopul asigurării securității statului, al identificării, reducerii sau contracarării vulnerabilităților, factorilor de risc și amenințărilor la adresa securității Republicii Moldova, SIS deține următoarele atribuții:

- ✓ culege, verifică, evaluează, analizează, stochează, păstrează, valorifică: informații de importanță pentru securitatea Republicii Moldova, pentru menținerea și dezvoltarea potențialului științific, economic, de apărare, al resurselor umane, pentru promovarea politicii interne și externe;

⁸ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137512&lang=ro

- ✓ informații pentru depistarea, prevenirea și contracararea activităților informative și subversive ale serviciilor speciale străine, ale unor entități sau structuri anticonstituționale, precum și ale unor grupuri sau persoane distincte, acțiunile cărora sunt orientate spre subminarea securității statului;
- ✓ elaborează și realizează, în limitele competenței, un sistem de măsuri orientate spre identificarea, prevenirea și contracararea:
- ✓ pericolelor indicate la art.4 alin.(2) din Legea securității statului nr.618/1995;
- ✓ infiltrării în cadrul Serviciului a exponenților serviciilor speciale străine, ai entităților anticonstituționale, ai grupurilor sau organizațiilor criminale, ai organizațiilor extremiste, ai persoanelor juridice sau fizice, în scopuri ilicite;
- ✓ intenției angajaților Serviciului de a stabili sau stabilirii, în scopuri ilicite, a contactelor cu exponenții serviciilor speciale străine, ai entităților anticonstituționale, ai grupurilor sau organizațiilor criminale, ai organizațiilor extremiste, ai persoanelor juridice sau fizice;
- ✓ realizează activități de prevenire, constatare și contracarare a infracțiunilor, în condițiile Codului de procedură penală;
- ✓ constată contravențiile ce țin de competența Serviciului, în conformitate cu prevederile Codului contravențional;
- ✓ desfășoară activități în conformitate cu prevederile Legii nr.120/2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului;
- ✓ realizează asigurarea tehnică a interceptării comunicărilor efectuate prin intermediul rețelelor de comunicații electronice, cu utilizarea mijloacelor de program și/sau a mijloacelor tehnice speciale, instalate sau conectate, în caz de necesitate, la echipamentul furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice;
- ✓ efectuează asigurarea contrainformativă a autorităților administrației publice centrale și a celor administrative autonome, precum și a instituțiilor din subordinea acestora;
- ✓ elaborează și asigură realizarea politicii de stat în domeniul creării, administrării, funcționării și securității sistemelor speciale de comunicații electronice;
- ✓ elaborează și realizează politica de stat și exercită controlul în domeniul protecției criptografice și tehnice a informației atribuite la secret de stat;
- ✓ desfășoară activități în conformitate cu prevederile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat;
- ✓ desfășoară activități în conformitate cu prevederile Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și candidaților la funcții publice;
- ✓ desfășoară activități în conformitate cu prevederile Legii nr.325/2013 privind evaluarea integrității instituționale;
- ✓ desfășoară activități în conformitate cu prevederile Legii nr.124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere;
- ✓ participă la asigurarea securității misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale Republicii Moldova, precum și a personalului acestora;
- ✓ desfășoară activități de protecție a personalului Serviciului și al entităților subordonate, atât în țară, cât și în străinătate;
- ✓ asigură securitatea internă a Serviciului și paza obiectivelor acestuia;
- ✓ colaborează, în limitele competenței, cu Serviciul de Protecție și Pază de Stat în vederea asigurării securității persoanelor care beneficiază de protecție și pază de stat și a obiectivelor aflate în pază, precum și în vederea prevenirii comiterii atentatelor la viața, sănătatea și inviolabilitatea persoanelor care beneficiază de protecție și pază de stat, a reprezentanților altor state sau ai organizațiilor internaționale, a căror protecție trebuie să fie asigurată pe durata șederii în Republica Moldova;

- ✓ contribuie, în comun cu alte autorități publice, la realizarea politicii statului în domeniul migrației și azilului, intrării/ieșirii și șederii străinilor și apatrizilor, acordării statutului de refugiat, la soluționarea problemelor legate de dobândirea, prin naturalizare, recunoaștere, redobândire sau acordare, a cetățeniei sau la retragerea cetățeniei Republicii Moldova;
- ✓ realizează măsuri în vederea stabilirii locului de aflare a persoanelor anunțate în căutare națională, interstatală și internațională pentru comiterea infracțiunilor cu caracter terorist, infracțiunilor contra păcii și securității omenirii, infracțiunilor de război, infracțiunilor contra autorităților publice și a securității statului, altor infracțiuni care subminează securitatea Republicii Moldova;
- ✓ asigură curieratul diplomatic și cel special;
- ✓ asigură securitatea procesului electoral în conformitate cu responsabilitățile stabilite în Codul electoral.

În contextul evaluării ex-post de impact al legii nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, Serviciul de Informații și Securitate, reieșind din competențele funcționale susmenționate, a informat despre următoarele aspecte.

Cu privire la evaluarea dacă în procesul schimbului de date a fost realizată securitatea și confidențialitatea schimbului de date:

SIS a constatat că în conformitate cu art.7 alin. (1) pct. (6) din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, pentru realizarea atribuțiilor, Serviciul este în drept să solicite și să primească, în mod gratuit, de la autoritățile publice, alte persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate, informațiile necesare pentru exercitarea atribuțiilor Serviciului.

Astfel, SIS a devenit consumator de date, inclusiv a celor cu caracter personal, prin platforma de interoperabilitate (MConnect), având toate atribuțiile și responsabilitățile prevăzute la pct. 8 din Regulamentul privind modul de utilizare a platformei de interoperabilitate (MConnect), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 211/2019.

Drept urmare a accesării datelor cu caracter personal, apare obligativitatea de informare a subiectului datelor cu caracter personal în conformitate cu procedura prevăzută la art. 12 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Totodată, art. 15 din aceeași lege, prevede excepția de a informa subiectul datelor cu caracter personal, despre prelucrarea datelor fără consimțământul acestuia în condițiile legislației cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, în scopul securității statului, dacă prin informarea subiectului este prejudiciată eficiența acțiunilor sau obiectivul urmărit în exercitarea competențelor legale. În acest caz, oportunitatea informării subiectului o decide utilizatorul care prelucrează datele cu caracter personal și care, la solicitare, informează despre decizia sa, autoritatea competentă.

Reieșind din faptul că, activitatea desfășurată de către SIS, inclusiv colectarea informației despre persoane și fapte, constituie informații atribuite la secretul de stat, schimbul de informații între Serviciu și IP „Agenția de Guvernare Electronică”, urmează a fi efectuat în conformitate cu prevederile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat.

În acest context, menționăm că în cadrul IP „Agenția de Guvernare Electronică”, lipsește regimul secret și nu există subunitate de protecție, în sensul prevăzut de Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, aprobat prin Hotărârea

Guvernului nr. 1176/2010, fapt ce determină lipsa măsurilor de protecție a informațiilor atribuite la secret de stat, și face imposibil schimbul de informații secrete cu IP „Agenția de Guvernare Electronică”.

La fel, lipsa măsurilor de protecție a informațiilor atribuite la secret de stat în cadrul IP „Agenției de Guvernare Electronică”, conduc la imposibilitatea exercitării pe deplin a atribuțiilor instituției, în conformitate cu scopul urmărit în beneficiul public.

Cu referire la stabilirea dacă scopul legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate a fost realizat, și dacă în procesul de implementare au fost identificate impedimente care au influențat atingerea scopului legii:

SIS menționează că, luând în considerare faptul că nu toți participanții publici s-au conformat legii (nu au conectat Sistemele informaționale din gestiune la platformă), SIS nu poate considera că schimbul de date și interoperabilitatea în sectorul public și anume din domeniul securității statului, a fost realizat pe deplin.

Referitor la implementarea procesului de conectare și participare la platforma de interoperabilitate a schimbului de dat:

SIS menționează că este participant (conectat ca consumator) la platformă, în baza Cererii de conectare la platforma de interoperabilitate (MConnect).

Cu referire la realizarea securității și confidențialității schimbului de date:

SIS menționează că, în procesul de schimb de date, aplică toate măsurile și cerințele de securitate și confidențialitate.

În privința realizării răspunderii disciplinare, civile, contravenționale sau penale pentru încălcarea prevederilor legii:

SIS a menționat că în cadrul Serviciului sunt aprobate acte normative interne care reglementează modul de accesare/utilizare a platformei privind schimbul de date și interoperabilitate, corespunzător, în funcție de încălcarea admisă survine și tipul de răspundere prevăzut de lege.

Referitor la realizarea de către autoritatea competentă a obligației la solicitarea expresă a subiectului datelor cu caracter personal, să ofere informații cu privire la participantul la schimbul de date care a furnizat sau a consumat datele respective prin intermediul platformei de interoperabilitate, cu privire la data, temeiul și scopul legal declarat:

SIS a informat că, pe parcursul 2023- 2024 a primit 4 solicitări din partea IP „Agenția de Guvernare Electronică”, cu privire la legalitatea prelucrării datelor cu caracter personal a unor cetățeni.

Totodată, din considerentele expuse supra, SIS a fost în imposibilitate de a informa IP „AGE” cu privire la temeiul și scopul legal declarat a prelucrării datelor cu caracter personal.

De asemenea, SIS a solicitat fără succes în mai multe rânduri AGE să instituie regimul secret și să creeze subunități de protecție a informațiilor atribuite la secret de stat în cadrul instituției respective.

CONSTATĂRILE CENTRULUI NAȚIONAL PENTRU PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL PRIVIND IMPACTUL IMPLEMENTĂRII LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018

Potrivit articolului 58. din Legea nr. 195 din 25.07.2024 privind protecția datelor cu caracter personal⁹, misiunea Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (în continuare CNPDCP) constă în asigurarea supravegherii și monitorizării aplicării actelor normative privind prelucrarea datelor cu caracter personal, în vederea protejării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor fizice în legătură cu prelucrarea datelor cu caracter personal, cu excepția supravegherii operațiunilor de prelucrare efectuate de instanțele judecătorești în activitatea de îndeplinire a justiției.

În vederea realizării misiunii sale, Centrul:

- ✓ monitorizează și asigură aplicarea prezentei legi;
- ✓ promovează acțiuni de sensibilizare și de înțelegere în rândul publicului a riscurilor, a normelor, a garanțiilor și a drepturilor în materie de prelucrare, în special în privința activităților destinate copiilor;
- ✓ oferă consiliere Parlamentului, Guvernului și altor autorități publice cu privire la măsurile legislative și administrative referitoare la protecția drepturilor și libertăților persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea;
- ✓ promovează acțiuni de sensibilizare a operatorilor și a persoanelor împuternicite de operatori cu privire la obligațiile ce le revin în temeiul prezentei legi;
- ✓ furnizează, la cerere, informații oricărei persoane vizate în legătură cu exercitarea drepturilor acesteia în conformitate cu prezenta lege și, dacă este cazul, cooperează cu autoritățile de supraveghere din alte state în acest scop;
- ✓ examinează plângerile depuse de o persoană vizată sau un organism, o organizație sau o asociație în conformitate cu art. 72, investighează într-o măsură adecvată obiectul plângerii și informează autorul plângerii cu privire la evoluția și rezultatul investigației, într-un termen rezonabil, în special dacă este necesară efectuarea unei investigații mai amănunțite sau coordonarea cu o autoritate de supraveghere dintr-un alt stat;
- ✓ cooperează, inclusiv prin schimb de informații, cu autoritățile de supraveghere din alte state și oferă asistență reciprocă pentru a asigura coerența aplicării și respectării prezentei legi;
- ✓ desfășoară investigații privind aplicarea prezentei legi, inclusiv în baza unor informații primite de la o autoritate de supraveghere dintr-un alt stat sau de la o altă autoritate publică;
- ✓ monitorizează evoluțiile relevante, în măsura în care acestea au impact asupra protecției datelor cu caracter personal, în special evoluția tehnologiilor informației și comunicațiilor, precum și a practicilor comerciale;
- ✓ aprobă clauze contractuale standard, menționate la art. 28 alin. (7) și la art. 46 alin. (2) lit. c);
- ✓ aprobă și menține la zi o listă în legătură cu cerința privind evaluarea impactului asupra protecției datelor, în conformitate cu art. 35 alin. (4).
- ✓ oferă consiliere cu privire la operațiunile de prelucrare menționate la art. 36 alin. (2);

⁹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144681&lang=ro

- ✓ încurajează elaborarea de coduri de conduită în conformitate cu art. 40 alin. (1), își dă avizul cu privire la acestea și le aprobă pe cele care oferă suficiente garanții în conformitate cu art. 40 alin. (5);
- ✓ încurajează stabilirea unor mecanisme de certificare, precum și a unor sigilii și mărci în domeniul protecției datelor în conformitate cu art. 42 alin. (1) și aprobă criteriile de certificare în conformitate cu art. 42 alin. (5);
- ✓ dacă este cazul, efectuează o revizuire periodică a certificărilor acordate în conformitate cu art. 42 alin. (7);
- ✓ aprobă cerințele de acreditare a organismelor de monitorizare a codurilor de conduită în conformitate cu art. 41 și a organismelor de certificare în conformitate cu art. 43;
- ✓ coordonează procedura de acreditare a organismelor de monitorizare a codurilor de conduită în conformitate cu art. 41 și a organismelor de certificare în conformitate cu art. 43;
- ✓ autorizează clauzele și dispozițiile contractuale menționate la art. 46 alin. (3);
- ✓ aprobă regulile corporatiste obligatorii în conformitate cu art. 47;
- ✓ menține la zi evidențe interne privind încălcările prezentei legi și măsurile luate, în special avertismentele emise și sancțiunile impuse în conformitate cu art. 60 alin. (2);
- ✓ îndeplinește orice alte sarcini legate de protecția datelor cu caracter personal.

De asemenea, Centrul are următoarele competențe de investigare:

- ✓ de a da dispoziții operatorului și persoanei împuternicite de operator și, după caz, reprezentantului operatorului sau al persoanei împuternicite de operator să furnizeze orice informații pe care Centrul le solicită în vederea îndeplinirii sarcinilor sale;
- ✓ de a efectua investigații sub formă de audituri privind protecția datelor;
- ✓ de a efectua o revizuire a certificărilor acordate în temeiul art. 42 alin. (7);
- ✓ de a notifica operatorul sau persoana împuternicită de operator cu privire la presupusa încălcare a prezentei legi;
- ✓ de a obține, din partea operatorului și a persoanei împuternicite de operator, accesul la toate datele cu caracter personal și la toate informațiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor sale;
- ✓ de a obține accesul la oricare dintre încăperile operatorului și ale persoanei împuternicite de operator, inclusiv la orice echipamente și mijloace de prelucrare a datelor, în conformitate cu actele normative.
- ✓ de a emite avertizări în atenția unui operator sau a unei persoane împuternicite de operator cu privire la posibilitatea ca operațiunile de prelucrare preconizate să încalce dispozițiile prezentei legi;
- ✓ de a emite avertismente adresate unui operator sau unei persoane împuternicite de operator în cazul în care operațiunile de prelucrare au încălcat dispozițiile prezentei legi;
- ✓ de a da dispoziții operatorului sau persoanei împuternicite de operator să se conformeze cererilor persoanei vizate de a-și exercita drepturile în temeiul prezentei legi;
- ✓ de a da dispoziții operatorului sau persoanei împuternicite de operator să asigure conformitatea operațiunilor de prelucrare cu dispozițiile prezentei legi, specificând, după caz, modalitatea și termenul-limită pentru aceasta;
- ✓ de a obliga operatorul să informeze persoana vizată cu privire la o încălcare a protecției datelor cu caracter personal în modul prevăzut de lege;
- ✓ de a impune o limitare temporară sau definitivă, inclusiv o interdicție asupra prelucrării, în modul prevăzut de lege;
- ✓ de a dispune rectificarea sau ștergerea datelor cu caracter personal ori restricționarea prelucrării în temeiul art.16–18, precum și notificarea acestor acțiuni destinatarilor cărora le-au fost divulgate datele cu caracter personal în conformitate cu art. 17 alin. (2) și cu art. 19;

- ✓ de a retrage sau de a obliga organismul de certificare să retragă o certificare acordată în temeiul art. 42 și 43 sau de a obliga organismul de certificare să nu acorde o certificare în cazul în care criteriile de certificare nu sunt sau nu mai sunt îndeplinite;
- ✓ de a aplica amenzi în conformitate cu art. 86–88, în completarea sau în locul măsurilor menționate la prezentul alineat, în funcție de circumstanțele fiecărui caz în parte;
- ✓ de a dispune suspendarea fluxurilor de date către un destinatar dintr-un alt stat sau către o organizație internațională.
- ✓ de a oferi consiliere operatorului în conformitate cu procedura de consultare prealabilă prevăzută la art. 36;
- ✓ de a emite avize, din proprie inițiativă sau la cerere, Parlamentului, Guvernului, altor autorități publice, precum și publicului, cu privire la orice aspect legat de protecția datelor cu caracter personal;
- ✓ de a emite avize și de a aproba proiectele de coduri de conduită în conformitate cu art.40 alin. (5);
- ✓ de a acredita organisme de certificare în conformitate cu art. 43;
- ✓ de a emite certificări și de a aproba criteriile de certificare în conformitate cu art. 42 alin. (5);
- ✓ de a aproba clauzele standard în materie de protecție a datelor menționate la art. 28 alin. (7) și la art. 46 alin. (2) lit. c);
- ✓ de a autoriza clauzele contractuale menționate la art. 46 alin. (3) lit. a);
- ✓ de a autoriza acordurile administrative menționate la art. 46 alin. (3) lit. b);
- ✓ de a aproba reguli corporatiste obligatorii în conformitate cu art. 47.

În contextul evaluării ex-post de implementare a Legii nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, reieșind din competențele funcționale, a informat despre următoarele aspecte.

Referitor la stabilirea dacă scopul legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate a fost realizat și dacă în procesul de implementare au fost identificate impedimente care au influențat atingerea scopului prezentei legi:

CNPDCP a constatat existența unor conflicte de norme, din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Legea nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate și anume:

1. Potrivit art.19 alin. (1) al Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, controlul asupra conformității prelucrării datelor cu caracter personal cu cerințele prezentei legi se efectuează de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, care acționează în condiții de imparțialitate și independență.

Totodată, în altă ordine de idei, prevederile Legii nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, statuează că autoritatea competentă de asigurarea schimbului de date și a interoperabilității este Instituția Publică „Agenția de Guvernare Electronică”, fapt ce creează un conflict de norme.

2. Conform art. 6 alin. (7) al aceleiași legi, conectarea participanților la platforma de interoperabilitate are loc în baza deciziei autorității competente, cu respectarea obligatorie a cerințelor tehnice și de securitate, iar alin. (11) al aceluiași articol statuează că, la examinarea cererilor de conectare la platforma de interoperabilitate, autoritatea competentă verifică:

- a) respectarea de către participanți a prevederilor legislației privind accesul la informațiile cu accesibilitate limitată și, în mod special, ale legislației privind protecția datelor cu caracter personal;
- b) scopul și temeiul legal declarat de participant pentru accesarea setului de date solicitat.

Supletiv, în ordinea art. 11 alin. (3) al legii pre citate, la examinarea cererilor de autorizare a conectării la platforma de interoperabilitate, autoritatea competentă verifică respectarea pentru setul de date solicitat a cerințelor de securitate a sistemelor informaționale, a cerințelor stabilite de prezenta lege și a celor stabilite de legislația Republicii Moldova privind protecția datelor cu caracter personal.

Urmare a modificărilor cadrului legal prin Legea nr. 175/2021, implementarea cadrului de interoperabilitate și a măsurilor de asigurare a cerințelor de interoperabilitate juridică, organizatorică, semantică și tehnică de către participanții la schimbul de date nu este asigurată de comun acord cu CNPDCP, în contextul în care a fost exclusă obligația notificării CNPDCP a operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, cu eliberarea unei autorizații în acest sens.

În partea ce vizează notificarea Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal de către autoritatea competentă (Agenția de Guvernare Electronică), furnizorii de date și consumatorii de date despre cazurile de utilizare ilegală a datelor cu caracter personal imediat sau cel târziu în termen de 72 de ore din momentul depistării lor, în conformitate cu obligația statuată de art. 12 alin. (4) al Legii nr. 142/2018:

CNPDCP a menționat că, până în prezent, nu a recepționat notificări în acest sens.

În contextul examinării plângerilor subiecților de date:

CNPDCP a menționat că examinează legalitatea prelucrării datelor cu caracter personal stocate în sisteme informaționale de stat, inclusiv vizând cele prelucrate prin intermediul Sistemului informațional de căutare „Acces-Web” și a tehnologiei Common Object Interface, intervenind cu constatările de rigoare.

Cu referire la realizarea drepturilor subiecților de date:

CNPDCP menționează că potrivit art. 12 alin. (6) din Legea nr. 142/2018, drepturile subiecților datelor cu caracter personal, ce decurg din legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal, sunt garantate de către participanții la schimbul de date care furnizează sau consumă datele respective prin intermediul platformei de interoperabilitate.

Conform alin. (7) din articolul menționat supra, autoritatea competentă este obligată, la solicitarea expresă a subiectului datelor cu caracter personal, să ofere informații cu privire la participantul la schimbul de date care a furnizat sau a consumat datele respective prin intermediul platformei de interoperabilitate, cu privire la data, temeiul și scopul legal declarat.

Prin urmare, Agenția de Guvernare Electronică și participanții la schimbul de date care furnizează sau consumă datele respective prin intermediul platformei de interoperabilitate, se constituie în calitate de operatori de date și au obligația realizării drepturilor subiecților de date ce decurg din legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal.

Însă, în cazul recepționării plângerilor vizând nerealizarea drepturilor subiecților de date, CNPDCP examinează și intervine conform competenței prin constatarea încălcării de către operator a faptului dat, inclusiv prin exercitarea atribuțiilor de agent constatatator prin prisma faptei prevăzute la art. 741 alin. (3) Cod Contravențional.

La fel, în răspunsurile oferite subiecților de date în legătură cu realizarea drepturilor de acces la date cu caracter personal, CNPDCP informează/menționează sistematic că la dispoziția acestora este pus Portalul Guvernamental al cetățeanului (MCabinet), oferit de către Agenția de Guvernare Electronică, prin intermediul căruia poate fi vizualizat istoricul accesării datelor cu caracter personal de către autoritățile și instituțiile publice, dar și alte persoane fizice și juridice de drept privat inclusiv.

Astfel, în anul 2024 până în perioada curentă de raportare, Autoritatea națională de protecție a datelor cu caracter personal a informat în 46 de cazuri/cereri, subiecții de date despre procedura privind realizarea drepturilor garantate de Legea nr. 133/2011.

Cu referire la contextul legalității accesării datelor cu caracter personal, stocate în diverse sisteme informaționale de stat:

CNPDCP a reliefat pe parcursul ultimilor ani în raport cu autoritățile de resort, inclusiv prin intermediul Rapoartelor sale anuale de activitate, problematica aferentă numărului impunător a operațiunilor de accesare a datelor cu caracter personal efectuate prin intermediul Sistemului informațional de căutare (SIC) „Acces-Web” și a tehnologiei Common Object Interface (COI).

Având în vedere competențele Agenției de Guvernare Electronică, atribuite prin Legea nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, precum și faptul prestării în continuare de către Agenția Servicii Publice a serviciilor informaționale prin intermediul COI, la 06 februarie 2024, prin demersul nr. 02/2-04/405, CNPDCP a solicitat, în termeni proximi, instituțiilor menționate, întreprinderea acțiunilor de rigoare în vederea asigurării conformității tuturor operațiunilor de prelucrare/accesare a datelor cu caracter personal stocate în resursele informaționale de stat, prin admiterea la accesarea și utilizarea acestor informații exclusiv prin metode corespunzătoare cerințelor de securitate și confidențialitate, cu informarea CNPDCP asupra acțiunilor efectuate în acest sens.

Totodată, în pofida acțiunilor CNPDCP, aun șir de autorități publice utilizează în continuare tehnologia COI la prelucrarea datelor cu caracter personal stocate în diferite resurse informaționale automatizate de stat.

Astfel, problema utilizării COI rămâne una nesoluționată pe deplin până în prezent, în condițiile în care autoritățile statului sau organele de control accesează în continuare date cu caracter personal prin intermediul acestei tehnologii, care, în fapt, nu corespunde cerințelor de asigurare a securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale automatizate și nu asigură identificarea nominală a utilizatorilor care au efectuat operațiuni de accesare a datelor, însă care au obligația de a justifica scopul și temeiul legal al acestor operațiuni.

Cu referire la faptul că în ultimii ani, atât autoritățile competente din Republica Moldova au stabilit că se oferă un acces prea larg la resursele informaționale persoanelor interesate, cum ar fi: persoane fizice, asociații non-profit, diverselor persoane juridice de drept privat etc. :

CNPDCP a menționat faptul că potrivit art. 2 alin. (1) și (2) din Legea 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate:

(1) Legea se aplică participanților publici la schimbul de date, respectiv autorităților și instituțiilor publice, inclusiv autorităților administrative autonome, autorităților administrative centrale subordonate Guvernului și structurilor organizaționale din sfera lor de competență (autorităților administrative din subordine, inclusiv serviciilor publice desconcentrate și celor aflate în subordine, precum și instituțiilor publice în care ministerul, Cancelaria de Stat sau altă autoritate administrativă centrală are calitatea de fondator), precum și persoanelor juridice de drept privat care, în numele autorităților și instituțiilor publice, gestionează sau dețin sisteme informaționale de stat.

(2) Legea se aplică de asemenea persoanelor juridice de drept privat, inclusiv notarilor, executorilor judecătorești, registratorilor, avocaților, administratorilor autorizați, experților judiciari, interpreților și traducătorilor, mediatorilor și altor persoane autorizate potrivit legislației în vigoare, în măsura în care acestea dețin sisteme informaționale, dispun de date ce prezintă interes pentru autoritățile și instituțiile publice sau pentru alte persoane fizice și persoane juridice de drept privat și își manifestă disponibilitatea și intenția de a participa la schimbul de date, precum și persoanelor fizice în condițiile în care acestea sunt consumatori de date.

În context, prezintă relevanță, prevederile art. 11 alin. (2) lit. g) și i) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, potrivit căroră instituția de implementare:

g) deține și administrează banca centrală de date a cadastrului;

i) furnizează informația cadastrală sistematizată autorităților administrației publice, altor persoane juridice, precum și persoanelor fizice.

În acord cu art. 6 alin. (11) din același act normativ, datele despre numărul de identificare de stat (IDNP), data nașterii și domiciliul persoanei fizice se eliberează persoanelor care au drepturi înregistrate în capitolul A, B sau C al registrului bunurilor imobile, reprezentanților acestora, precum și notarilor, avocaților, instituțiilor financiare, întreprinderilor care prestează servicii imobiliare sau execută lucrări cadastrale, persoanelor și autorităților indicate la art. 6 alin. (23) lit. b)–i) și art. 8 alin. (3) din prezenta lege, altor persoane care justifică scopul prelucrării datelor cu caracter personal în conformitate cu Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

În continuare, alin. (21) din articolul prenotat prevede că informația despre drepturile înregistrate asupra bunului imobil se furnizează persoanelor fizice și juridice la solicitare, prin acordarea accesului la banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile în condițiile legislației în vigoare cu privire la schimbul de date și interoperabilitate.

Potrivit alin. (3), informația despre drepturile înregistrate asupra bunurilor imobile se furnizează contra plată, cu excepția cazurilor indicate în art.8 alin. (3). Astfel, conform art. 13 alin. (3) din aceeași lege, Metodologia de calculare a tarifelor și tarifele la serviciile prestate de instituția de implementare și structurile sale teritoriale, servicii ce țin de înregistrarea bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, precum și la alte servicii ce țin de competența exclusivă a instituției de implementare și a structurilor sale teritoriale, se aprobă de Guvern.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, se desprinde că persoanelor fizice și juridice le pot fi furnizate informații despre drepturile înregistrate asupra bunului imobil, cu acordarea

accesului la banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile în condițiile Legii nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate.

În context, se va remarca că, până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate și a modificărilor sectoriale în acest domeniu, redacția veche a art. 6 alin. (21) din Legea nr. 1543/1998 cadastrului bunurilor imobile prevedea că informația despre drepturile înregistrate asupra bunului imobil se furnizează persoanelor fizice și juridice la solicitare, prin acordarea accesului la banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile prin intermediul rețelelor de calcul și de telecomunicații locale și globale. Or, în lumina modificărilor legale survenite, derivă că contractele încheiate, până la intrarea în vigoare a acestor modificări, de către ASP cu beneficiari - persoane fizice și juridice, urmau a fi revizuite și, eventual, reziliate.

În aceeași ordine de idei, cu titlu de exemplificare, se vor nota prevederile din Concepția sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al populației”, aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 333 din 18 martie 2002¹⁰. Astfel, potrivit pct. 8 din Capitolul III - Spațiul funcțional al RSP, informația din baza de date a R.S.P. se furnizează, în conformitate cu legislația națională în vigoare, conducerii Republicii Moldova, organelor administrației publice centrale și locale, persoanelor fizice și juridice și în cadrul schimbului de date. Organele administrației publice, persoanele fizice și juridice, care folosesc informații din R.S.P., poartă răspundere pentru divulgarea ei în condițiile legii.

Totodată, potrivit pct. 15 din Capitolul IV - Furnizarea informației din R.S.P. din Regulamentul cu privire la Registrul de stat al populației, aprobat prin aceeași Hotărâre de Guvern, informația din R.S.P. se furnizează autorităților publice, persoanelor juridice și fizice în bază de contract sau, respectiv, cerere. Contractul sau cererea va conține scopul solicitării informației și modul de utilizare a ei, volumul și structura datelor, forma și limba documentului, tipul suporturilor pe care se furnizează datele, periodicitatea eliberării, măsurile de protecție a datelor personale, procedurile de control, precum și modul de oferire a informației (cu/sau fără plată). În cazul în care informația este oferită cu plată, în costul ei se includ suplimentar suma și deizul cheltuielilor materiale aferente exploataării, prelucrării și furnizării ei. Informația se furnizează gratuit pentru instituțiile publice finanțate din bugetul de stat, iar pentru persoanele fizice și juridice de drept privat contra plată, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege.

Astfel, în contextul subiectului abordat privind acordarea accesului unor categorii largi de persoane, sub aspectul prevenirii prelucrărilor neconforme de date cu caracter personal stocate în diverse sisteme informaționale de stat, cum ar fi: Registrul bunurilor imobile, Registrul de Stat al Populației etc., chiar dacă în ultima perioadă au fost operate unele modificări în legislația de resort care vin să schimbe/îmbunătățească situația la acest capitol, se determină, în continuare, necesitatea intervenirii pe platforma parlamentară/guvernamentală în vederea analizării revizuirii cadrului legal care reglementează accesul la datele stocate în resursele informaționale de stat, în special din considerentul că volumul și specificul informațiilor stocate în resursele informaționale de stat sunt de o importanță națională strategică, care necesită un nivel adecvat de securitate.

¹⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=118956&lang=ro

RAPORTUL DIRECȚIEI GENERALE JURIDICE A SECRETARIATULUI PARLAMENTULUI DE EVALUARE EX-POST JURIDICĂ A LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR. 142/2018

În temeiul art.13 alin.(2) și art.111 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996 și a Metodologiei de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative (în continuare - Metodologie), aprobat de către Biroul Permanent al Parlamentului prin Hotărârea nr.2 din 07.02.2018, direcția generală juridică a efectuat evaluarea ex-post juridică a Legii nr.142/2018¹¹.

Evaluarea ex-post juridică a actului normativ menționat, a fost efectuată în baza pct.2.4.1 din Metodologie, luând în considerare faptul că este un act normativ integral și că a expirat termenul de un an de la intrarea în vigoare. Legea nr. 142/2018 a fost inclusă în Planul de evaluare ex-post juridic a actelor normative pentru anul 2023, aprobat prin Hotărârea Biroului Permanent nr.23/2022.

Potrivit direcției generale juridice al Secretariatului Parlamentului, prezenta evaluare are la bază următoarele obiective:

- stabilirea dacă au fost aprobate toate actele normative necesare pentru organizarea executării și implementării Legii nr.142/2018;
- identificarea existenței unor obstacole de ordin juridic în aplicarea prevederilor Legii nr.142/2018;
- verificarea dacă normele Legii au făcut obiectul unor sesizări la Curtea Constituțională.

Pentru colectarea și analiza datelor și informațiilor selectate în procesul de evaluare ex-post juridică a Legii nr.142/2018 au fost utilizate următoarele instrumente și surse de date și informații:

- baza de date a legislației naționale Moldlex, eLEX, (www.legis.md);
- pagina web oficială a Guvernului Republicii Moldova (www.gov.md);
- pagina web oficială a Cancelariei de Stat (www.cancelaria.gov.md);
- pagina web oficială a Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării (midr.gov.md);
- pagina web oficială a Agenției de Guvernare Electronică (egov.md);
- pagina web oficială a Curții Constituționale (www.constcourt.md);
- pagina web oficială a Agenției Servicii Publice (ww.asp.gov.md)
- Monitorul Oficial al Republicii Moldova, (Legile RM, Hotărârile Guvernului, Hotărârile Curții Constituționale ș.a.);

În urma efectuării evaluării ex-post juridice a fost constatat că principalele obiective stabilite de legiuitor pentru implementarea Legii nr.142/2018 au fost realizate.

- Legea nr.142/2018 are interacțiuni cu un șir de acte normative printre care:
- Legea nr.234/2021 cu privire la serviciile publice;
- Legea nr.124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere;
- Legea nr.305/2012 cu privire la reutilizarea informațiilor din sectorul public;

¹¹ <https://www.parlament.md/Controlparlamentar/Evaluareaexpostjuridic%c4%83actelornormative/tabid/289/ContentId/10354/Page/1/language/ro-RO/Default.aspx>

- Legea nr.98/2012 privind administrația publică de specialitate;
- Legea nr.133/2011 privind datele cu caracter personal;
- Legea nr.71/2007 cu privire la registre.

Beneficiarii direcți ai Legii nr.142/2018 sunt:

- autoritățile și instituțiile publice, inclusiv autoritățile administrative autonome, autoritățile administrației publice locale, autoritățile administrative centrale subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență;
- persoanele juridice de drept privat care, în numele autorităților și instituțiilor publice, gestionează sau dețin sisteme informaționale de stat;
- notarii, executorii judecătorești, registratorii, avocații, administratorii autorizați, experții judiciari, interpreții și traducătorii, mediatorii și alte persoane autorizate potrivit legislației în vigoare, în măsura în care acestea dețin sisteme informaționale, dispun de date ce prezintă interes pentru autoritățile și instituțiile publice sau pentru alte persoane fizice și persoane juridice de drept privat și își manifestă disponibilitatea și intenția de a participa la schimbul de date;
- persoanelor fizice în condițiile în care acestea sunt consumatori de date.

Cu referire la faptul dacă au fost aprobate toate actele normative necesare pentru organizarea executării și implementării Legii nr.142/2018, au fost constatate următoarele aspecte:

Articolul 2. Sfera de aplicare a prezentei legi, alineatul (4):

A fost realizat prin Hotărârea Guvernului nr.211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect), Secțiunea a 7-a Particularitățile schimbului de date cu regim juridic special (art.2 alin.(4) și art.6 alin.(3) din Legea nr.142/2018);

Articolul 4. Principii fundamentale ale schimbului de date și interoperabilității lit.a):

A fost realizat prin Hotărârea Guvernului nr. 211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect);

Articolul 6. Conectarea la platforma de interoperabilitate și participarea la schimbul de date, alin.(1), (2):

Au fost realizate parțial prin Hotărârea Guvernului nr. 211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect);

Articolul 6. alin.(6):

A fost modificat prin Legea nr. 321 din 09/2023, în vigoare de la 22.12.2023.

Articolul 6. alin.(12), (13):

Au fost realizate corespunzător prin: Hotărârea Guvernului nr.708 /2014 privind serviciul electronic guvernamental de jurnalizare (MLog) și Hotărârea Guvernului nr. 211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect).

Articolul 10. Catalogul semantic:

A fost realizat prin: Hotărârea Guvernului nr. 323/2021 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Catalogul semantic” și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului format de Sistemul informațional „Catalogul semantic”.

Articolul 13. Dispoziții finale și tranzitorii:

A fost realizat în termen prin: Legea nr.143/2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, Hotărârea Guvernului nr. 708/2014 privind serviciul electronic guvernamental de jurnalizare (MLog), Hotărârea Guvernului nr. 211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect), Hotărârea Guvernului nr.822/2020 cu privire la aprobarea acțiunilor necesare a fi întreprinse ca urmare a inventarierii resurselor și sistemelor informaționale de stat existente și a modificărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului, Hotărârea Guvernului nr. 323/2021 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Catalogul semantic” și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului format de Sistemul informațional „Catalogul semantic”.

Referitor la identificarea existenței unor obstacole de ordin juridic în aplicarea Legii nr.142/2018 în procesul aplicării Legii nr.142/2018, precum și a Hotărârii Guvernului nr.211/2019 privind platforma de interoperabilitate:

DGJ a menționat că a fost identificată necesitatea de a institui o serie de mecanisme adecvate și progresive, scopul cărora este asigurarea sustenabilității platformei de interoperabilitate și compensarea cheltuielilor pentru asigurarea furnizării datelor de către participanții publici la schimbul de date cu titlu oneros prin Platforma (MConect) pentru participanții privați.

De asemenea, este necesitatea de a spori eficiența Platformei MConect prin diminuarea efortului operațional, propunând sistarea schimbului de date care are loc în afara Platformei de interconectare.

Cu referire la art.2 alin.(4) din Legea nr.142/2018 care statuează că: „în cazul schimbului de date atribuite la secretul de stat, secretul bancar sau de alte date cu regim juridic special, se va aplica legislația specială în vigoare”:

DGJ constată existența unor ambiguități în partea ce ține de sintagma „alte date cu regim juridic special”, or aceasta nu definește expres lista datelor cu regim juridic special și implicit lista autorităților care sunt exceptate de la schimbul de date prin intermediul Platformei MConnect.

Cu referire la faptul dacă normele Legii nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate au făcut obiectul unor sesizări la Curtea Constituțională:

DGJ a constatat că legea în cauză nu a făcut obiectul controlului de constituționalitate.

RAPORTUL DIRECȚIEI STUDII PARLAMENTARE A SECRETARIATULUI PARLAMENTULUI PRIVIND PRACTICA LEGISLATIVĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL SCHIMBULUI DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE

În contextul evaluării ex-post de impact al legii nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, direcția studii parlamentare din cadrul Secretariatului Parlamentului a realizat un studiu privind practica legislativă ce reglementează schimbul de date și interoperabilitate atât la nivelul instituțiilor Uniunii Europene, cât și în unele state-membre ale UE, cum ar fi: Austria, Bulgaria, Croația, Estonia, Franța, Olanda, România și Spania.

PRACTICA LEGISLATIVĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL SCHIMBULUI DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE

În accepțiunea Uniunii Europene, interoperabilitatea se referă la funcționalitatea sistemelor informaționale de a face schimb de date și de a permite partajarea informațiilor. La nivelul UE au fost create mai multe baze de date la scară largă pentru a se ocupa de migrație, azil și securitate internă. Aceste baze de date conțin informații despre oameni. Au fost luate inițiative pentru a identifica și a dezvolta unde și cum ar putea aceste sisteme să comunice între ele și să facă schimb de informații. Fiecare dintre aceste sisteme a fost creat pentru un scop specific. În conformitate cu principalele principii de protecție a datelor, interoperabilitatea nu poate da naștere la accesul sau utilizarea oricăror date prin intermediul unui alt sistem de informații sau nu poate oferi acces la mai multe date decât este necesar.¹²

În ce vizează sectorul public, interoperabilitatea sectorului public reprezintă capacitatea administrațiilor de a coopera și de a face ca serviciile publice să funcționeze peste granițe, sectoare și hotare organizaționale. Economisește timp și costuri pentru oameni și afaceri prin îmbunătățirea interacțiunilor acestora cu administrațiile.¹³ Un nivel ridicat de interoperabilitate a serviciilor digitale din sectorul public este esențial pentru instituirea pieței unice digitale.¹⁴

După cum se prevede în Tratatul Uniunii Europene (UE), Piața internă a UE garantează patru „libertăți” - libera circulație a mărfurilor, capitalului, serviciilor și oamenilor între statele membre. Aceste libertăți sunt asigurate de politici comune susținute de rețele și sisteme interconectate, interoperabile. Oamenii sunt liberi să lucreze și să se mute, iar întreprinderile sunt libere să facă schimb și să opereze în toate statele membre ale UE. Procedând astfel, trebuie inevitabil să interacționeze electronic cu administrațiile publice ale statelor membre.¹⁵

Cadrul european de interoperabilitate - Promovarea serviciilor și a fluxurilor de date fără întreruperi pentru administrațiile publice europene reprezintă documentul-cheie în domeniul interoperabilității la nivel european. Cadrul European de Interoperabilitate (CEI) se dorește a fi un cadru generic aplicabil tuturor administrațiilor publice din UE. El stabilește condițiile de bază pentru realizarea interoperabilității, acționând ca numitor comun pentru inițiative relevante la toate nivelurile, inclusiv european, național, regional și local, cuprinzând administrațiile publice, cetățenii și întreprinderile. Acest document se adresează tuturor celor implicați în definirea, proiectarea, dezvoltarea și furnizarea serviciilor publice europene.

Principiile de interoperabilitate sunt aspecte comportamentale fundamentale pentru a conduce acțiunile de interoperabilitate. Capitolul 2 al CEI stabilește principiile generale de interoperabilitate care sunt relevante pentru procesul de stabilire a serviciilor publice europene interoperabile. Ele descriu contextul în care sunt concepute și implementate serviciile publice europene.

Astfel, conform CEI, sunt imperative următoarele principii:

- Subsidiaritate și proporționalitate
- Deschidere

¹² https://www.edps.europa.eu/data-protection/our-work/subjects/interoperability_en

¹³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_5730

¹⁴ <https://joinup.ec.europa.eu/interoperable-europe/interoperability-public-sector>

¹⁵ https://ec.europa.eu/isa2/sites/default/files/eif_brochure_final.pdf

- Transparență
- Reutilizabilitate
- Neutralitate tehnologică și portabilitatea datelor
- Centrarea pe utilizator
- Includere și accesibilitate
- Securitate și intimitate
- Multilingvism
- Simplificarea administrativă
- Conservare de informație
- Evaluarea eficacității și eficienței.¹⁶

În ce vizează includerea și accesibilitatea, CEI stabilește drept standard prioritar: ”Asigurarea faptului că toate serviciile publice europene sunt accesibile tuturor cetățenilor, inclusiv persoanelor cu dizabilități, persoanelor în vârstă și altor grupuri dezavantajate. Pentru serviciile publice digitale, administrațiile publice ar trebui să respecte specificațiile de accesibilitate electronică, care sunt larg recunoscute la nivel european sau la nivel internațional.”

În contextul securității și confidențialității, reprezintă standard ”definirea unui cadru comun de securitate și confidențialitate și stabilirea proceselor pentru serviciile publice pentru a asigura schimbul de date sigur și de încredere între administrațiile publice și în interacțiunile cu cetățenii și întreprinderile.”

În contextul multilingvismului, CEI stabilește drept standard ”utilizarea sistemelor informaționale și arhitecturi tehnice, care să permită acest multilingvism la crearea unui serviciu public european. Este necesar a se decide asupra nivelului de multilingvism care va fi cel mai util și optim pentru utilizatori.”

În vederea simplificării administrative, drept standard este – ”simplificarea proceselor și utilizarea canalelor digitale ori de câte ori este cazul pentru furnizarea de servicii publice europene, pentru a răspunde prompt și cu înaltă calitate la solicitările utilizatorilor și pentru a reduce sarcina administrativă asupra administrațiilor publice, a întreprinderilor și a cetățenilor.”

În ce vizează conservarea informațiilor, CEI propune drept standard în domeniu ”formularea unei politici de conservare pe termen lung a informațiilor legate de serviciile publice europene și, în special, pentru informațiile care sunt schimbate peste frontieră.”¹⁷

Și nu în ultimul rând, în contextul evaluării eficienței și eficacității, CEI stabilește drept standard – ”evaluarea eficacității și eficienței diferitelor soluții de interoperabilitate și opțiuni tehnologice, luând în considerare nevoile utilizatorilor, proporționalitatea și echilibrul dintre costuri și beneficii.”
În contextul autorităților competente și atribuțiile acestora în domeniul cercetat, standardele UE concretizează că este necesară o colaborare și cooperare activă între toate instituțiile implicate.

Astfel, organizațiile implicate în furnizarea de servicii publice europene ar trebui să formalizeze aranjamente pentru cooperare prin acorduri de interoperabilitate. Înființarea și gestionarea acestor acorduri face parte din guvernanta serviciului public. Acordurile ar trebui să fie suficient de detaliate

¹⁶ https://ec.europa.eu/isa2/sites/default/files/eif_brochure_final.pdf

¹⁷ https://ec.europa.eu/isa2/sites/default/files/eif_brochure_final.pdf

pentru a-și atinge scopul, adică să ofere servicii publice europene, lăsând în același timp fiecărei organizații maximul de autonomie internă și națională.

La nivel semantic și tehnic, dar și în unele cazuri la nivel organizațional, acordurile de interoperabilitate includ de obicei standarde și specificații. La nivel legal, acordurile de interoperabilitate sunt concretizate și obligatorii prin legislație la nivelul UE și/sau național sau prin acorduri bilaterale și multilaterale.”

CEI face referire și la necesitatea unei interoperabilități juridice, or fiecare administrație publică, contribuind la asigurarea unui serviciu public european, funcționează în cadrul propriului său cadru legal național. Interoperabilitatea juridică se referă la asigurarea faptului că organizațiile care operează în cadrul diferitelor cadre juridice, politice și strategice pot lucra împreună. Acest lucru ar putea necesita ca legislația să nu blocheze înființarea de servicii publice europene în și între statele membre și să existe acorduri clare cu privire la modul de abordare a diferențelor de legislație transfrontaliere, inclusiv opțiunea de a pune în aplicare o nouă legislație.

Primul pas către abordarea interoperabilității juridice este efectuarea „verificărilor de interoperabilitate” prin examinarea legislației existente pentru a identifica barierele de interoperabilitate: restricții sectoriale sau geografice în utilizarea și stocarea datelor, modele diferite și vagi de licențe de date, obligații prea restrictive de a utiliza anumite tehnologii digitale sau moduri de livrare pentru a furniza servicii publice, cerințe contradictorii pentru aceleași procese de afaceri sau similare, nevoi de securitate și protecție a datelor depășite etc.

Acest lucru se referă *mutandis mutandis* și la interoperabilitatea la nivel național, adică la interoperabilitatea dintre instituțiile unui stat. Acest lucru va facilita interoperabilitatea între serviciile publice și la niveluri inferioare (semantic și tehnic) și va crește potențialul de reutilizare a soluțiilor TIC existente, reducând astfel costurile și timpul de implementare.¹⁸

CEI face referire și la interoperabilitatea organizațională, menționând că aceasta se referă la modul în care administrațiile publice își aliniaza procesele de afaceri, responsabilitățile și așteptările pentru a realiza un acord comun și obiective reciproc avantajoase. În practică, interoperabilitatea organizațională înseamnă documentarea și integrarea sau alinierea proceselor de afaceri și a informațiilor relevante schimbate. Interoperabilitatea organizațională urmărește, de asemenea, să îndeplinească cerințele comunității de utilizatori prin punerea la dispoziție a serviciilor, ușor de identificat, accesibil și axat pe utilizator.

Interoperabilitatea semantică, un alt standard crucial, asigură că formatul și sensul precis al datelor și informațiilor schimbate sunt păstrate și înțelese pe parcursul schimburilor dintre părți, cu alte cuvinte „ceea ce este trimis este ceea ce se înțelege”. În CEI, interoperabilitatea semantică acoperă atât aspectele semantice, cât și cele sintactice:

- aspectul semantic se referă la semnificația elementelor de date și la relația dintre acestea. Include dezvoltarea de vocabulare și scheme pentru a descrie schimburile de date și asigură că elementele de date sunt înțelese în același mod de către toate părțile care comunică;
- aspectul sintactic se referă la descrierea formatului exact al informațiilor care urmează să fie schimbate în termeni de gramatică și format.

¹⁸ https://ec.europa.eu/isa2/sites/default/files/eif_brochure_final.pdf

Un obstacol major în calea interoperabilității apare din cauza sistemelor vechi. Din punct de vedere istoric, aplicațiile și sistemele informaționale din instituțiile publice au fost dezvoltate de jos în sus, încercând să rezolve probleme specifice domeniului și locale. Acest lucru a dus la insule TIC fragmentate, care sunt greu de interoperat. Astfel, apare drept standard esențial – interoperabilitatea tehnică. Interoperabilitatea tehnică ar trebui să fie asigurată, ori de câte ori este posibil, prin utilizarea de specificații tehnice formale și actualizate.

CADRUL NORMATIV DE REGLEMENTARE A INTEROPERABILITĂȚII LA NIVELUL STATELOR MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

AUSTRIA

Cadrul de interoperabilitate austriac reprezintă un set de standarde și linii directoare, care vizează asigurarea furnizării de servicii pentru instituțiile administrației publice, întreprinderi și cetățeni atât în context național, cât și european.¹⁹

În 2015, Austria a adoptat Cadrul de interoperabilitate²⁰ care are drept scop: ”promovarea și sprijinirea furnizării de servicii publice austriece prin încurajarea interoperabilității transfrontaliere, interorganizaționale și intersectoriale; îndrumarea administrațiilor publice în activitatea lor de a furniza servicii publice austriece întreprinderilor și cetățenilor; completarea și conexarea diferitelor cadre de interoperabilitate organizațională la nivel austriac.”

Conform pct. 1.2.1 al Documentului: ”Deși nu toate serviciile publice austriece sunt susținute de tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC), majoritatea se vor baza pe interconectarea sistemelor software, care sunt în principal realizate la comandă și dezvoltate de administrațiile publice.”

Deși furnizarea de servicii publice austriece implică aproape întotdeauna schimbul de date între sistemele TIC, interoperabilitatea este un concept mai larg și cuprinde capacitatea organizațiilor de a lucra împreună în vederea atingerii unor obiective reciproc avantajoase și convenite de comun acord.

În ce vizează autoritățile competente și atribuțiile acestora în domeniu, documentul stabilește că principala atribuție inițială este de a ”alinia activitatea acestora cu Cadrul de interoperabilitate austriac, pentru a lua în considerare dimensiunea austriacă a furnizării de servicii publice.”

În contextul procesului de furnizare a datelor autentice pe platforma de interoperabilitate, documentul stabilește drept necesități esențiale:

- cetățenii să acceseze servicii ușor de utilizat într-un mod sigur și flexibil, permițând personalizarea;
- livrare multicanal, permițând accesul la servicii oriunde, oricând;
- accesarea unui singur punct de contact, chiar și atunci când mai multe administrații trebuie să lucreze împreună pentru a furniza serviciul;
- furnizarea doar a informațiilor necesare obținerii serviciului public și să furnizeze orice informație o singură dată administrațiilor;

¹⁹ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/interoperability-initiatives-austria>

²⁰ https://neu.ref.wien.gv.at/at.gv.wien.ref-live/documents/20189/79767/Austrian_Interoperability_Framework_AIF-1.0.0_.pdf/4bc872de-2f08-4749-b7b9-6aa341ad8ad7?version=1.0

- administrațiile să respecte confidențialitatea.²¹

În contextul atribuțiilor autorităților competente în domeniul interoperabilității, acestea trebuie să asigure livrarea informațiilor pe mai multe canale. ”Este posibil ca furnizarea de servicii tradițională pe hârtie sau verbal să fie necesară să coexiste cu livrarea electronică, oferind cetățenilor posibilitatea de a alege.”

Documentul propune următoarele nivele de interoperabilitate:

1. Context politic - Parteneri cooperanți cu viziuni compatibile, priorități aliniate și obiective concentrate
2. Interoperabilitate juridică (aliniere legislativă) - Legislația aliniată, astfel încât datele schimbate să primească greutatea legală adecvată
3. Interoperabilitate organizațională (organizare și aliniere a proceselor) - Procese coordonate în care diferite organizații ating un obiectiv convenit anterior și reciproc avantajos
4. Interoperabilitate semantică - Semnificația precisă a informațiilor schimbate care este păstrată și înțeleasă de către toate părțile
5. Interoperabilitate tehnică (interacțiune și transport) - Planificarea problemelor tehnice implicate în legătură cu sistemele și serviciile informatice.

BULGARIA

În Bulgaria, în contextul bazei legislative ce reglementează schimbul de date și interoperabilitatea, Cadrul Național de Interoperabilitate pentru Sistemele Informaționale ale Autorităților Executive este o strategie pe termen mediu, al cărei scop este implementarea Strategiei de Dezvoltare a e-Governanței 2014-2022. Scopul cadrului de interoperabilitate este de a facilita operațiunile din sectorul public și de a crește eficiența sectorului public din Bulgaria prin îmbunătățirea calității serviciilor oferite cetățenilor bulgari și UE.

La moment, Cadrul național de interoperabilitate este actualizat în conformitate cu Cadrul european de interoperabilitate.²²

Scopul Cadrului de interoperabilitate este de a facilita funcționarea sectorului public și de a crește eficiența sectorului public în Bulgaria, prin îmbunătățirea calității serviciilor oferite cetățenilor bulgari și UE. Obiectivele specifice ale cadrului sunt următoarele:

- Să contribuie la dezvoltarea unei comunități centrate pe servicii, în care toți cetățenii și întreprinderile să poată comunica cu statul fără a fi nevoiți să se familiarizeze cu structura ierarhică și împărțirea rolurilor acestuia;
- Să contribuie la o mai mare transparență a informațiilor legate de deciziile politice privind sistemele de informații publice;
- Să sprijine furnizarea în comun a serviciilor în sectorul public;
- Să creeze condiții pentru libera concurență în dezvoltarea tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) la nivelul administrației;

²¹ [https://neu.ref.wien.gv.at/at.gv.wien.ref-live/documents/20189/79767/Austrian Interoperability Framework AIF-1.0.0 .pdf/4bc872de-2f08-4749-b7b9-6aa341ad8ad7?version=1.0](https://neu.ref.wien.gv.at/at.gv.wien.ref-live/documents/20189/79767/Austrian%20Interoperability%20Framework%20AIF-1.0.0.pdf/4bc872de-2f08-4749-b7b9-6aa341ad8ad7?version=1.0)

²² <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/interoperability-initiatives-bulgaria>

- Reducerea și optimizarea cheltuielilor IT din sectorul public;
- Să promoveze și să sprijine furnizarea de servicii publice în Bulgaria prin promovarea interoperabilității transfrontaliere, intersectoriale și interorganizaționale;
- Să îndrume administrațiile publice bulgare în activitatea lor de a oferi servicii publice întreprinderilor și cetățenilor.²³

În ce vizează autoritățile competente și atribuțiile acestora în domeniul schimbului de date și interoperabilității, ”Ministerul Transporturilor, Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, fiind instituția responsabilă cu dezvoltarea e-guvernării în Bulgaria, este responsabil pentru crearea cadrului de interoperabilitate, pentru coordonarea și monitorizarea conformității acestuia cu documentele și standardele acceptate internațional în Uniunea Europeană, și în special cu Strategia europeană de interoperabilitate și cu Cadrul european de interoperabilitate, precum și cu actualizarea și adaptarea continuă a acestuia la schimbările din tehnologia informației și infrastructura din administrație.

Ministerul Transporturilor, Tehnologiei Informației și Comunicațiilor revizuieste cadrul național cu privire la necesitatea actualizării acestuia cel puțin o dată la cinci ani. Odată efectuate actualizările, documentul va fi coordonat cu instituțiile din sectorul public și va fi propus spre discuție tuturor părților interesate, inclusiv reprezentanților ONG-urilor și organizațiilor profesionale. Versiunea oficială a documentului va fi aprobată și publicată pe site-ul Ministerului Transporturilor, Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și în portalul Administrației Publice de Interoperabilitate.”

Datorită caracteristicilor lor interorganizaționale, serviciile publice bulgare operează într-un mediu complex și în schimbare. Asigurarea interoperabilității între instrumentele juridice, organizarea proceselor de afaceri, schimburile de informații, serviciile și componentele care sprijină furnizarea de servicii publice bulgare este o sarcină continuă, deoarece interoperabilitatea este perturbată de schimbările aduse mediului, adică de modificările legislative, nevoile întreprinderilor sau cetățenilor, organizarea administrațiilor publice, procesele de afaceri sau tehnologiile. Din acest motiv, pct. 22 al Documentului stabilește: ”Administrațiile publice trebuie să se asigure că interoperabilitatea este stabilă în timp atunci când dezvoltă și prestează servicii publice bulgare.”²⁴

În plus, întrucât componentele comune și acordurile de interoperabilitate sunt rezultatul muncii desfășurate de administrațiile publice la diferite niveluri (local, regional, național și internațional), coordonarea și monitorizarea acestei activități necesită o abordare holistică.

Acest lucru se poate realiza prin înființarea unui portal tehnologic în care instituțiile publice vor publica informații despre performanța serviciilor publice – componente de servicii, modele de referință, interfețe etc.

CROAȚIA

În Croația, proiectul e-Citizens unifică accesul cetățenilor Croației la serviciile de e-Government. Acesta a fost lansat de guvernul croat pentru a moderniza, simplifica și accelera comunicarea dintre

²³ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/interoperability-initiatives-bulgaria>

²⁴ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/interoperability-initiatives-bulgaria>

cetățeni și administrația publică, pentru a spori centrarea pe utilizatori și a crește transparența sectorului public în furnizarea de servicii publice.²⁵

Proiectul a fost elaborat în conformitate cu Cadrul european de interoperabilitate și Legea privind infrastructura informațională de stat (M. Of. 92/2014). Legea definește platforma e-Citizens ca ”un singur punct de contact pentru cetățeni și prevede că toate serviciile electronice ale organismelor din sectorul public trebuie să fie integrate în platformă.”

Sistemul e-Citizens constă din:

- ✓ Portalul Guvernului Central, care este partea publică a sistemului;
- ✓ Cutia Poștală Personală a Utilizatorului;
- ✓ Sistemul Național de Identificare și Autentificare.

Aceste componente asigură o comunicare electronică sigură și avansată cu sectorul public, iar Cutia Poștală Personală a Utilizatorului oferă acces direct la serviciile administrației publice și pentru primirea de mesaje electronice personale de la administrația publică.

Cutia Poștală Personală a Utilizatorului este disponibilă și ca aplicație pentru telefoanele inteligente Android, iPhone/iPad și Windows Phone. În căsuța de utilizator personal, utilizatorii pot primi 37 de tipuri diferite de mesaje de la organele din sectorul public, precum memento-uri privind documentele care expiră, balanța de plăți a asigurărilor suplimentare de sănătate, informații privind verificarea datelor din registrele de stat sau informații privind audierile programate în instanță.

Serviciile electronice disponibile prin Cutia Poștală Personală a Utilizatorului includ:

- solicitarea de extrase electronice din registrul de nașteri, căsătorii, naționalități (documentele au sigiliu electronic);
- verificarea înscrierii la vot în registrul electoral;
- înregistrarea pentru a vota în secțiile de votare alese (activ numai în perioadele electorale);
- solicitarea extraselor electronice din registrul rezidenței permanente și cu normă parțială;
- solicitarea extraselor electronice din registrul de proprietate auto;
- aflarea notelor copilului la școală;
- comandarea unui card european de asigurări de sănătate;
- prezentarea generală a prescripțiilor de medicamente pentru ultimele 6 luni, inclusiv costul;
- solicitarea unei cărți electronice de angajare;
- înregistrarea ca potențial angajat;
- verificarea valorii contribuțiilor plătite la Pilonul II de asigurări de pensie și obținerea certificatului anual de fond de pensii;
- verificarea cardului contului fiscal;
- obținerea unei imagini de ansamblu asupra tuturor chitanțelor, impozitului pe venit și suprataxa pentru asigurarea obligatorie;
- verificarea datelor cu caracter personal în sistemul central de schimb de date și emitentul ID-ului cu numărul de identificare personală;

²⁵ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/document/interoperability-croatia-e-citizens-project-e-citizens>

- gestionarea identității electronice.²⁶

Majoritatea sistemelor informaționale guvernamentale au fost construite și operate, aplicând principiul silozurilor. Sistemul OIB (Osobni identifikacijski broj – număr personal de identificare) a fost introdus ca un sistem care integrează datele tuturor persoanelor fizice și juridice și le adaugă un număr personal de identificare. Acesta funcționa ca sistem închis al Ministerului de Finanțe, în Administrația Fiscală. Nu exista un sistem unificat de partajare a datelor între registrele de bază și nicio politică de partajare a datelor între registrele diferitelor ministere. Partajarea datelor a fost o excepție. Nu a existat un cadru standardizat care să ofere servicii electronice cetățenilor.

În martie 2021, Guvernul Republicii Croația a adoptat Planul național pentru Dezvoltarea accesului pe bandă largă în Republica Croația în perioada începând cu 2021 până în 2027. În aprilie 2021 Guvernul Republicii Croația a adoptat Standardul pentru Dezvoltarea e-Serviciilor publice.²⁷

În ce vizează baza legislativă ce reglementează schimbul de date și interoperabilitatea, la 15 iulie 2014, Parlamentul croat a adoptat Legea privind infrastructura informațională de stat. Actul a stabilit un sistem de portal al guvernului central ca punct unic de contact în lumea virtuală. Documentul a introdus, de asemenea, comunicarea instituțiilor din sectorul public cu cetățenii printr-o cutie poștală emisă de stat, un sistem național de identificare și autentificare, un sistem de registre de bază și publice, un registru public de coordonare a proiectelor înființate pentru Infrastructura Informațională de Stat (ProDII) și un meta-registru cu toate informațiile necesare pentru interconectarea acestora, astfel creând premisele pentru proiectul „guvern fără hârtie”. Legea a definit, de asemenea, organismul responsabil cu dezvoltarea și implementarea TIC în sectorul public și instrumentele de coordonare.

Croația are un cadru cuprinzător de legi și reglementări în vigoare pentru exercitarea guvernării electronice, care este completat de Legea documentelor electronice (OJ 150/2005), Legea privind securitatea și confidențialitatea informațiilor (MO 79/2007), Legea privind dreptul de acces la informații (OJ 25/2013) și Legea privind securitatea cibernetică pentru furnizorii cheie de servicii și furnizorii de servicii digitale (OJ 64/2018).

În contextul propriu-zis al interoperabilității, în 2014, guvernul croat a adoptat Decretul privind înființarea Registrului public de coordonare a proiectelor privind infrastructura informațională de stat (Registrul ProDII). Decretul a fost emis cu scopul de a raționaliza, de a dezvolta o direcție și de a coordona toate activitățile și proiectele privind infrastructura informațională de stat, concomitent creșterea calității serviciilor publice, precum și prevenirea planificării și implementării viitoare a unor proiecte similare sau similare în sectorul public.

În aprilie 2021, Guvernul Republicii Croația a adoptat Concluzia privind standardul pentru dezvoltarea serviciilor publice electronice în Republica Croația. Standardul stabilește activități și măsuri pentru a asigura uniformitatea serviciilor electronice și nivelul minim de calitate și accesibilitate.

În contextul autorităților competente și atribuțiile acestora în domeniul interoperabilității, următoarele instituții au următoarele atribuții:²⁸

²⁶ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/document/interoperability-croatia-e-citizens-project-e-citizens>

²⁷ https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/DPA_Factsheets_2022_Croatia_vFinal_0.pdf

²⁸ https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/DPA_Factsheets_2022_Croatia_vFinal_0.pdf

Oficiul Central de Stat pentru Dezvoltarea Societății Digitale gestionează sisteme de informare și comunicații bazate pe interoperabilitatea, schimbul și partajarea datelor din registrele de bază și publice și asigură condițiile prealabile pentru interoperabilitatea acestora. Oficiul Central de Stat îndeplinește sarcini profesionale în vederea realizării condițiilor de informare și reutilizare a documentelor și informațiilor și întocmește Catalogul central al documentelor oficiale ale Republicii Croația în format digital pe baza unei legi speciale care reglementează drepturile de acces la informații.

În cele din urmă, se lucrează la pregătirea informațiilor și a conținutului pentru Portalul Central de Stat. În plus, Oficiul Central de Stat pentru Dezvoltarea Societății Digitale (i) gestionează procesul de digitalizare a tuturor organelor de stat și ale administrației publice; (ii) coordonează politicile și obiectivele procesului de digitalizare cu autoritățile competente; (iii) coordonează și participă la pregătirea obiectivelor importante din punct de vedere strategic ale procesului de digitalizare, monitorizând în același timp implementarea acestora.

În iunie 2015 a fost înființat Consiliul pentru Infrastructura Informațională Națională. Consiliul este compus din reprezentanți ai organelor administrației centrale de stat și ai comunității profesionale TIC. Consiliul are sarcina de a monitoriza și coordona dezvoltarea infrastructurii informaționale de stat și de a supraveghea conformitatea proiectelor din Registrul ProDII cu Legea privind infrastructura informațională publică. Activitățile sale includ oferirea de recomandări Guvernului Republicii Croația și propunerea de strategii, planuri și alte măsuri de implementat pe tema infrastructurii informaționale de stat și a societății digitale. Activitățile Consiliului includ și monitorizarea operațiunilor serviciilor partajate.

În stabilirea mediului informațional în Republica Croația, rolul Agenției de Sprijin pentru Sistemele Informaționale și Tehnologia Informației este de a dezvolta și monitoriza implementarea directivelor, legilor și politicilor de guvernare electronică, să sprijine administrația publică în dezvoltarea propriilor strategii IT, să dezvolte și să susțină infrastructura TIC comună și să promoveze cele mai bune practici pentru dezvoltarea sistemelor informaționale, inclusiv protecția datelor cu caracter personal, utilizarea serviciilor partajate și accesul la resursele informaționale ale administrației guvernamentale cu autorizarea și autentificarea corespunzătoare.²⁹

Ministerul Dezvoltării Regionale și Fondurilor UE este responsabil cu pregătirea legislației primare și secundare care reglementează procedurile administrative. În plus, urmărește să îmbunătățească cadrul legal și procedural în vederea îndeplinirii cerințelor de guvernare electronică și de comunicare electronică în conformitate cu reglementările UE.

Rețeaua Academică și de Cercetare din Croația (CARNET) este o instituție publică care funcționează în subordinea Ministerului Științei și Educației în domeniul TIC și al aplicării acestora în educație, variind de la infrastructura de rețea și internet, prin e-Services, la securitate și asistență pentru utilizatori. CARNET oferă și servicii partajate, conform Decretului privind Standardele Organizaționale și Tehnice pentru Conectarea la Infrastructura Informațională Națională. Oficiul Central de Stat pentru Dezvoltarea Societății Digitale și Ministerul Justiției și Administrației se ocupă și de chestiuni de digitalizare și interoperabilitate la nivel subnațional.

²⁹ https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/DPA_Factsheets_2022_Croatia_vFinal_0.pdf

ESTONIA

În contextul bazei legislative ce reglementează schimbul de date și interoperabilitatea, în Estonia, în 2011, a fost adoptat Cadrul normativ privind Interoperabilitatea Sistemului Informațional de Stat.³⁰ Ministerul Afacerilor Economice și Comunicațiilor, în calitate de minister responsabil cu dezvoltarea sistemului informațional de stat, este responsabil de proiectarea cadrului de interoperabilitate și a documentelor aferente. La Minister a fost creat un grup de lucru privind interoperabilitatea sistemelor informatice de stat, a cărui sarcină este să consilieze ministerul în elaborarea documentelor de interoperabilitate. Pentru sub-temele cadrului de interoperabilitate au fost create grupuri de lucru oficiale și neoficiale.

În conformitate cu Legea Guvernului Republicii § 63, subsecțiunea 1 și Rezoluției Guvernului Republicii din 23.10.2002, nr. 323 § 12, subsecțiunea 5, ”Ministerul Afacerilor Economice și Comunicațiilor organizează proiectarea și implementarea planurilor de dezvoltare referitoare la IT și telecomunicații, precum și coordonează dezvoltarea sistemului informațional de stat.”

La fel ca și cadrul de interoperabilitate al Uniunii Europene, și cadrul estonian împarte interoperabilitatea în cinci dimensiuni: politică, juridică, organizațională, semantică și tehnică. Aceeași abordare ar putea fi utilizată în ceea ce privește sistemul informațional al întregii țări sau orice instituție din sectorul public și sistemul informațional al acestuia.³¹

Fiecare sistem informatic are contextul lui. Crearea de noi servicii și sisteme informatice care le susțin, sau rearanjarea lor, în general, provine din activități la nivel politic. Voința politică este de obicei exprimată în acte juridice, programe de coalitie, planuri de dezvoltare, planuri de aplicare și alte documente în care este exprimată. Dacă nu există o decizie politică clară și o bază legală pentru crearea unui sistem/serviciu informațional, acesta trebuie creat în prealabil.

În contextul interoperabilității, în Estonia există o bază legislativă interconectată, după cum urmează:

- Legea privind informațiile publice. Actul asigură accesul publicului și tuturor la informațiile de uz general și creează pentru public mecanisme de control asupra îndeplinirii atribuțiilor publice.
- Hotărârea Guvernului Republicii privind Sistemul de Management al Sistemului Informațional de Stat. Obiectivul sistemului de management al sistemului informațional de stat este de a asigura transparența gestiunii sistemului informațional de stat, de a planifica managementul informațiilor de stat și de a sprijini interoperabilitatea bazelor de date ale statului, administrațiilor locale și persoanelor private care îndeplinesc atribuții publice.
- Hotărârea Guvernului Republicii privind Sistemul de Măsuri de Securitate a Sistemului Informațional. Obiectivul sistemului de măsuri de securitate a sistemului informațional este de a stabili măsuri de securitate cu privire la sistemele informaționale și activele informaționale aferente, care sunt utilizate pentru prelucrarea seturilor de date, aflate în bazele de date ale administrației publice de stat și locale.
- Legea semnăturilor digitale. Actul prevede condițiile de utilizare a unei proceduri de semnătură digitală și de supraveghere a serviciilor de certificare și marcare temporală.
- Legea comunicațiilor electronice. Scopul actului este de a crea condițiile necesare dezvoltării comunicațiilor electronice. Actul prevede cerințe pentru rețelele și serviciile publice de comunicații electronice, comunicațiile radio, gestionarea frecvențelor radio și a numărării,

echipamentele și supravegherea îndeplinirii acestor cerințe și responsabilitatea pentru încălcarea acestor cerințe,

- Hotărârea Guvernului Republicii privind nivelul de schimb de date al sistemelor informaționale. Rezoluția stabilește cerințe pentru nivelul de schimb de date al sistemelor informaționale, utilizarea și gestionarea acestuia, etc.

În contextul autorităților competente în domeniul schimbului de date și interoperabilitate, menționăm următoarele: ”În dezvoltarea și gestionarea sistemului informațional de stat și furnizarea de servicii publice, organizațiile sunt împărțite, după cum urmează:

nivelul de coordonare, management și finanțare (nivel politic):

- Ministerul Afacerilor Economice și Comunicațiilor
- ministerele

nivel de organizare/realizare/management:

- departamentele IT ale ministerelor
- unitățile IT ale filialelor
- centre de competență interdepartamentale: Autoritatea Sistemului Informațional Estonian, Consiliul Funciar Estonian, Oficiul de Statistică
- centre de competență specifice sferei: Centrul de Registre și Sisteme Informaționale, Centrul de IT și Dezvoltare al Ministerului de Interne, Centrul Național de Examen și Calificări, Consiliul Estonian pentru Impozite și Vamale, Registrele Agricole și Consiliul de Informare Estonian, Fundația Estonă pentru Sănătate electronică, Stat Fundația Info-comunicații
- dezvoltatori privați
- furnizori privați de servicii pentru cetățeni și instituții de stat
- organizații nonprofit

nivel de supraveghere:

- Inspectoratul pentru Protecția Datelor
- Autoritatea de Supraveghere Tehnică
- Consiliul pentru Protecția Consumatorului
- Autoritatea Estonă pentru Concurență
- Oficiul National de Audit
- Ministerul Afacerilor Economice și Comunicațiilor
- Autoritatea Sistemului Informațional din Estonia.”³²

Conform pct. 4.3.4 al Documentului: ”Estonia urmează principiile dezvoltării dispersate în dezvoltarea sistemului informațional de stat. Condiția prealabilă a dezvoltării dispersate este o metodă de coordonare deschisă. Conform acestei metode, se convine asupra unui număr minim de reguli, după care se asigură interoperabilitatea tehnică și semantică a sistemelor informaționale. Coordonatorul dezvoltării și managementului sistemului informațional de stat este Departamentul Sisteme Informaționale de Stat al Ministerului Economiei și Comunicațiilor.”

³⁰ <https://www.stat.ee/sites/default/files/2022-11/Estonian%20IT%20Interoperability%20Framework%20-%20Abridgement%20of%20Version%203.0.pdf>

³¹ <https://www.stat.ee/sites/default/files/2022-11/Estonian%20IT%20Interoperability%20Framework%20-%20Abridgement%20of%20Version%203.0.pdf>

³² <https://www.stat.ee/sites/default/files/2022-11/Estonian%20IT%20Interoperability%20Framework%20-%20Abridgement%20of%20Version%203.0.pdf>

FRANȚA

În 2015, în Franța, a fost adoptat Cadrul General de Interoperabilitate, care a venit să actualizeze și înlocuiască versiunea primară din 2009.³³

În plus, acest document este unul dintre cele patru standarde generale care se aplică legal tuturor autorităților administrative. Celelalte trei sunt:

- Referința generală de siguranță
- Cadrul general de accesibilitate pentru administrații
- Referința generală pentru managementul arhivelor.

Capitolul V precizează prevederile referitoare la interoperabilitatea serviciilor oferite electronic. În special, articolul 11 specifică cadrul:

”Un cadru general de interoperabilitate stabilește regulile tehnice pentru a asigura interoperabilitatea sistemelor informaționale. În special, determină directoarele de date, normele și standardele, care trebuie utilizate de autoritățile administrative.” Abordarea adoptată pentru dezvoltarea Cadrului menționat se bazează pe următoarele principii:

- ✓ Co-construit: elaborarea acestui document este rezultatul consultării și cooperării dintre experți din diferite ministere, operatori și, în general, profesioniști în sistemele informaționale. A făcut obiectul unui apel public pentru comentarii.
- ✓ Util și ușor de consultat: Documentul propus spre citire se dorește a fi util și ușor de consultat. Este axat pe esențial, bunul simț și simplificare.
- ✓ Stadiul artei web: Documentul se referă la norme și standarde recunoscute în lumea web și digitală. Se bazează pe munca desfășurată de organizații de standardizare recunoscute (ISO, IETF, UIT, W3C, OASIS, OIF etc.).
- ✓ Metodă: Referirea normelor și standardelor se bazează pe criteriile de adoptare explicate în document. Aceste criterii se bazează pe metoda de evaluare a normelor și standardelor elaborată de Comisia Europeană: CAMSS (Common Assessment Method for Standards and Specifications) pentru tehnologiile informației.
- ✓ Doar interoperabilitate: Scopul documentului este în principal interoperabilitatea tehnică și sintactică; documentul nu este un cadru sau un manual de arhitectură a sistemelor informaționale, un cadru de analiză sau dezvoltare și nici o colecție de soluții tehnice.
- ✓ General: Cadrul vizează toate autoritățile administrative, adică pentru evidență: autoritățile locale, toate organismele publice (inclusiv sfera socială, sanitară și spitalicească) și administrațiile de stat (administrațiile centrale și serviciile lor descentralizate).
- ✓ Concentrat: Chiar dacă o parte semnificativă a documentului constituie o listă importantă de standarde, obiectivul este de a rămâne concentrat pe esențial în ceea ce privește interoperabilitatea între sistemele informaționale, între aplicații, între stația unui utilizator (utilizator, agent, partener, terț, etc.) și sistemele informaționale de administrare.³⁴
- ✓ Cadrul francez tratează problemele de interoperabilitate în diferitele cazuri:
- ✓ Schimburi între autorități administrative.
- ✓ Schimburi între o autoritate administrativă și o societate (în sens larg, o unitate juridică, fie că este o societate, o persoană fizică, o asociație).
- ✓ Schimburi între o autoritate administrativă și un cetățean.

OLANDA

În Olanda, Agenda Guvernului Digital este strâns legată de Strategia de digitalizare mai largă. Agenda guvernamentală digitală este elaborată în strânsă cooperare cu alte niveluri de guvernare și

parteneri-cheie publici și privați. Este, de asemenea, legat de Declarația de la Tallinn privind e-guvernarea. Agenda are ca scop utilizarea optimă a oportunităților pe care le oferă digitalizarea, în timp ce salvează valorile publice, cum ar fi autonomia cetățenilor și promovarea incluziunii.³⁵

În ce privește interconectarea sistemelor de bază din cadrul sistemului de interoperabilitate, Cadrul specifică următoarele: ”Sistemul de registre de bază este operațional de un deceniu. În iunie 2019, Curtea de Conturi a publicat ancheta privind funcționarea sistemului de registre de bază și a dat un sfat Ministrului de Interne și Relații Regatului. Ca răspuns la acest sfat și la discuțiile din Parlament, guvernul a emis scrisori despre dezvoltarea ulterioară a sistemului, inclusiv intențiile de a înființa un punct central de raportare și dezvolta o viziune asupra viitorului sistemului.

În noiembrie 2020, guvernul a emis o scrisoare către Parlament despre evoluțiile actuale și îmbunătățirea în continuare a sistemului de registre de bază, inclusiv o linie telefonică centrală pentru raportarea erorilor în înregistrări și cea mai recentă schemă pentru registrele de bază și interconexiunile sale. În ianuarie 2021, punctul central de raportare (Meldpunt Fouten în overheidsregistraties, MFO) a fost realizat. MFO ajută cetățenii, companiile și organizațiile să rezolve problemele legate de registrele guvernamentale.”

În ce vizează baza legislativă ce reglementează schimbul de date și interoperabilitatea, nu există un act legislativ ce vizează concret subiectul dat, menționăm 3 acte normative principale ce abordează administrația publică digitală. În primul rând, Legea Guvernului Digital (wet Digitale Overheid), care a fost adoptată de Senat la 21 martie 2023 și a intrat în vigoare la 1 iulie 2023. Obiectivul principal al Legii este acela de a asigura accesul în siguranță al cetățenilor și întreprinderilor olandeze la agențiile (para) guvernamentale. Legea stabilește și standarde minime obligatorii.

În al doilea rând, Legislația privind dreptul administrativ conține reguli generale privind relația dintre guvern și cetățeni, companii și altele. Ulterior, au fost propuse modificări suplimentare pentru a stabili dreptul la interacțiune digitală cu guvernul. Propunerea a fost adoptată de Senat la 9 mai 2023.

Și în al treilea rând, Actul Anunțului electronic a stabilit obligația ca publicațiile oficiale ale guvernului național să fie publicate pe internet și nu pe hârtie (reviste oficiale, ziare locale etc.). Scopul ultimului amendament, care a intrat în vigoare la 1 iulie 2021, este de a defini obligația pentru organele administrative (inclusiv organismele guvernamentale locale și regionale) de a publica toate anunțurile și publicațiile oficiale pe officiebekendmakingen.nl și, de asemenea, să organizeze o comunicare digitală, serviciu de e-mail care informează cetățenii cu privire la anunțuri și publicații relevante care se referă la mediul lor specific de viață.

ROMÂNIA

În contextul bazei legislative și principiilor generale ce reglementează schimbul de date și interoperabilitatea, menționăm adoptarea Legii nr. 242 din 20 iulie 2022 privind schimbul de date între sisteme informatice și crearea Platformei naționale de interoperabilitate³⁶.

³³ https://www.numerique.gouv.fr/uploads/Referentiel_General_Interoperabilite_V2.pdf

³⁴ https://www.numerique.gouv.fr/uploads/Referentiel_General_Interoperabilite_V2.pdf

³⁵ https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/DPA_Factsheets_2023_Netherlands_vFinal.pdf

³⁶ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257856>

Conform art. 1 al Legii, "Prezenta lege are drept scop adoptarea unor măsuri referitoare la tehnologii, echipamente, programe software și datele utilizate de acestea, în vederea contribuirii la creșterea gradului de interconectare între sistemele informatice ale autorităților și instituțiilor publice și la facilitarea schimbului de date între acestea, pornind de la principiile și obiectivele Cadrului european de interoperabilitate."

Art. 4 al Legii vizează Normele de referință pentru realizarea interoperabilității și stabilește după cum urmează: "(1) Normele de referință pentru realizarea interoperabilității în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor, denumite în continuare NRRI, conțin măsurile și obligațiile pentru autoritățile și instituțiile publice centrale și locale, altele decât normele conținute în prezenta lege, în vederea asigurării interoperabilității între autoritățile și instituțiile publice sau entitățile private pentru furnizarea serviciilor publice. NRRI conțin un set de elemente comune, precum vocabular, concepte, principii, recomandări, standarde, specificații și practici.

(2) Interoperabilitatea este înțeleasă în sensul ei multidimensional, ținând cont de dimensiunile legale, organizaționale, semantice și tehnice, și această abordare este avută în vedere încă de la conceperea serviciilor și a sistemelor și pe tot parcursul ciclului lor de viață: planificare, proiectare, achiziție, implementare, derulare. Lanțul de interoperabilitate se manifestă în practică din oficiu între autoritățile și instituțiile publice și în contracte de schimb de date între entități și sectoare publice și între entități publice și private."³⁷

În ce vizează însăși platforma de interoperabilitate, facem referire la art. 9 care prevede după cum urmează:

"(1) Se instituie Platforma națională de interoperabilitate necesară în vederea asigurării interoperabilității sistemelor informatice publice pentru furnizarea serviciilor publice, precum și pentru accesarea informațiilor de către persoane juridice de drept privat sau persoane care exercită profesii liberale reglementate.

(2) ADR este desemnată ca unic administrator al Platformei naționale de interoperabilitate.

(3) Suportul tehnic al Platformei naționale de interoperabilitate este asigurat de o infrastructură informatică dedicată, care oferă mecanisme de acces automat la toate registrele de bază sau la sistemul informatic al instituției sau autorității care deține în administrare/gestionare registrul de bază și care permite schimbul de date între autoritățile și instituțiile publice sau între acestea și persoanele juridice de drept privat, respectiv persoanele care exercită profesii liberale reglementate, în vederea asigurării interoperabilității sistemelor informatice pentru furnizarea serviciilor publice.

(4) În vederea asigurării securității cibernetice a Platformei naționale de interoperabilitate, ADR va colabora cu Directoratul Național de Securitate Cibernetică și cu Serviciul Român de Informații.

(5) În vederea asigurării securității comunicațiilor prin rețelele de transmisii de date utilizate de Platforma națională de interoperabilitate, ADR va colabora cu Serviciul de Telecomunicații Speciale.

(6) În vederea interconectării registrelor de bază cu Platforma națională de interoperabilitate și asigurării schimbului de date între autoritățile și instituțiile publice se utilizează rețeaua de transmisii de date securizată, asigurată, în limita resurselor disponibile, de către Serviciul de Telecomunicații Speciale.

(7) În situația în care Serviciul de Telecomunicații Speciale nu poate asigura infrastructura de comunicații menționată la alin. (5), în conformitate cu cerințele ADR, autoritatea sau instituția publică în cauză poate utiliza, în vederea interconectării, rețele de transmisii de date furnizate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice.

³⁷ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257856>

(8) Rețelele de transmisii de date nu sunt parte a Platformei naționale de interoperabilitate și asigură un mediu sigur pentru transmiterea de date.

(9) Platforma națională de interoperabilitate este dezvoltată cu respectarea cerințelor tehnice și operaționale necesare pentru migrarea în infrastructuri de tip cloud, în vederea funcționării acesteia în cadrul infrastructurii de cloud guvernamental a statului român.”³⁸

În contextul obligațiilor autorităților în domeniul schimbului de date și interoperabilității, art. 11 stabilește următoarele obligații:

”(1) Autoritățile și instituțiile publice au obligația de a utiliza Platforma națională de interoperabilitate pentru accesarea datelor cuprinse în registrele administrate de către alte autorități și instituții publice, necesare furnizării serviciilor publice.

(2) Autoritățile și instituțiile publice au obligația de a asigura prestarea serviciilor fără a solicita documente suplimentare care conțin exclusiv informații disponibile prin Platforma națională de interoperabilitate sau în scopul obținerii unor date care pot fi furnizate prin intermediul Platformei naționale de interoperabilitate.

(3) Autoritățile și instituțiile publice care oferă servicii publice nu au dreptul să solicite persoanelor fizice și juridice dovezi sau certificări ale datelor deja colectate sau create de către autoritățile și instituțiile respective. Datele utilizate în furnizarea serviciilor publice trebuie preluate exclusiv din registrele de bază disponibile prin intermediul Platformei naționale de interoperabilitate.

(4) Instituțiile publice pot reutiliza sau distribui date pe care persoanele fizice și juridice le-au furnizat unei autorități sau instituții publice. Distribuirea sau reutilizarea informației se va realiza într-o manieră transparentă și securizată, cu respectarea principiului colectării și stocării exclusiv a informațiilor necesare, a regulilor și obligațiilor prevăzute de Regulamentul general privind protecția datelor.

(5) Datele pentru care s-a asigurat implementarea principiului securității și confidențialității, în conformitate cu prevederile prezentei legi, care sunt accesate prin Platforma națională de interoperabilitate, au aceeași valoare juridică cu datele conținute în documentul prezentat fizic, într-o copie conformă cu originalul a acestuia, sau într-un document electronic certificat cu semnătură electronică calificată, care conține sau confirmă datele respective.

(6) Autoritățile și instituțiile publice au obligația de a-și schimba procedurile de lucru, respectiv de a propune schimbări cu privire la legislația în vigoare, pentru a presta serviciile publice aflate în responsabilitatea lor, exclusiv în baza datelor ce pot fi obținute prin Platforma națională de interoperabilitate.”³⁹

Legea menționată stabilește expres că platforma de interoperabilitate nu este doar la nivel regional, ci că ”Prezenta lege se aplică atât autorităților și instituțiilor publice centrale, cât și celor locale.” În contextul autorităților competente și atribuțiile acestora în domeniul schimbului de date și a interoperabilității, menționăm următoarele prevederi legale:

”Articolul 15

Principalele atribuții ale Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării

(1) Principalele atribuții ale MCID sunt următoarele:

a) stabilirea modalităților de cooperare și elaborarea procedurilor de lucru pentru autoritățile și instituțiile publice centrale și locale în ceea ce privește managementul informației în administrația publică. Cooperarea va avea ca scop promovarea implementării obiectivelor prezentei legi și

³⁸ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257856>

³⁹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257856>

dezvoltarea practicilor administrației publice și a metodelor de producere și prestare a serviciilor publice prin utilizarea Platformei naționale de interoperabilitate;

b) dezvoltarea managementului informației în administrația publică și crearea structurilor de servicii tehnice pentru utilizarea Platformei naționale de interoperabilitate;

c) crearea procedurii de conectare și participare la Platforma națională de interoperabilitate și a schimbului de date;

d) colaborarea cu administratorii registrelor de date și cu administratorul Platformei naționale de interoperabilitate în vederea identificării și promovării intervențiilor legislative necesare pentru furnizarea de servicii publice electronice prin utilizarea Platformei naționale de interoperabilitate.

(2) În termen de 5 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, la propunerea ADR, se aprobă, prin ordin al ministrului cercetării, inovării și digitalizării, Normele de referință pentru realizarea interoperabilității în domeniul tehnologiei informației și al comunicațiilor, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(3) NRRI devin obligatorii pentru autoritățile și instituțiile publice din cadrul administrației publice centrale și locale.

(4) NRRI vor fi evaluate cel puțin o dată la doi ani și, dacă se impune, actualizate ori de câte ori este necesar.

(5) În termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, MCID va crea o nouă direcție în cadrul ADR, care va acționa în calitate de administrator al Platformei naționale de interoperabilitate.

(6) MCID va putea prevedea în bugetul propriu de venituri și cheltuieli sumele necesare sprijinirii autorităților publice locale pentru conectarea acestora la Platforma națională de interoperabilitate.

Articolul 16⁴⁰

Principalele atribuții ale administratorului Platformei naționale de interoperabilitate:

(1) ADR este autoritatea competentă pentru asigurarea schimbului de date și a interoperabilității, desemnată în conformitate cu prezenta lege, care asigură interoperabilitatea juridică și semantică și stabilește principiile interoperabilității organizaționale și tehnice.

(2) Prin niveluri de interoperabilitate legală, organizațională, semantică și tehnică se înțeleg expresiile definite în Cadrul Național de Interoperabilitate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 908/2017.

(3) În îndeplinirea prevederilor alin. (1), principalele atribuții ale ADR sunt următoarele:

a) în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a ordinului prevăzut la art. 15 alin. (2), ADR demarează procedurile administrative pentru implementarea Platformei naționale de interoperabilitate;

b) asigurarea aplicării unitare și coerente a NRRI la nivel național;

c) propunerea de norme subsecvente în aplicarea NRRI și adaptarea constantă a acestora la realitățile și dezvoltările tehnice;

d) stabilirea datelor necesare asigurării interoperabilității sistemelor publice pentru furnizarea serviciilor publice care trebuie puse la dispoziția Platformei naționale de interoperabilitate de către autoritățile și instituțiile publice;

e) în colaborare cu administratorii registrelor de date, stabilirea categoriilor de date care sunt partajate de fiecare autoritate și instituție publică și acordarea drepturilor de acces celorlalte autorități și instituții publice, persoane juridice de drept privat, respectiv persoane care exercită profesii liberale reglementate, pentru fiecare categorie de date;

⁴⁰ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257856>

f) prezentarea în mod transparent și nemijlocit a informațiilor prevăzute la art. 10 alin. (4) administratorului registrului de date și titularului datelor;

g) administrarea, monitorizarea și supravegherea Platformei naționale de interoperabilitate;

h) stabilirea atribuțiilor și responsabilităților participanților la schimbul de date, monitorizarea și controlul utilizării Platformei naționale de interoperabilitate și sancționarea refuzului de a participa la platformă sau a utilizării abuzive sau necorespunzătoare;

i) popularizarea NRRI și a normelor de aplicare la nivelul administrației publice centrale și locale;

j) menținerea unei relații constante cu autoritățile și instituțiile publice și cu persoanele juridice de drept privat, respectiv persoanele care exercită profesii liberale reglementate, prin intermediul responsabilului NRRI din cadrul acestora;

k) furnizarea de asistență tehnică pentru respectarea conformității cu NRRI și normele subsecvente de informatizare ale instituțiilor publice;⁴¹

l) verificarea periodică a conformității aderării la NRRI a autorităților și instituțiilor publice;

m) în termen de două luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, în vederea constituirii Platformei naționale de interoperabilitate, ADR are obligația de a solicita tuturor autorităților și instituțiilor publice care dețin registre de bază toate informațiile necesare în vederea elaborării NRRI. În ceea ce privește administratorii registrelor de bază prevăzute de prezenta lege, ADR le va comunica totodată și sancțiunea prevăzută la art. 22 alin. (8);

n) la conectarea unui registru de date cu Platforma națională de interoperabilitate, va colabora cu administratorul registrelor de date pentru realizarea standardelor unice de date, pe care le va transmite ulterior MCID.”

De asemenea, art. 17 stabilește principalele atribuții ale autorităților și instituțiilor publice în domeniul interoperabilității. Astfel, ”a) autoritățile și instituțiile publice centrale și locale iau măsurile necesare și încorporează tehnologiile necesare pentru interconectarea sistemelor informatice și schimbul de informații și servicii între acestea;

b) autoritățile și instituțiile publice centrale, precum și cele locale care dețin un registru de bază sunt obligate să se integreze cu Platforma națională de interoperabilitate în maximum 18 luni de la punerea în funcțiune a platformei și să ofere acces la aceste date prin Platforma națională de interoperabilitate;

c) în termen de 5 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi, autoritățile și instituțiile publice vor furniza serviciile publice și în mod electronic, prin intermediul portalurilor proprii, atunci când acest lucru este posibil;

d) autoritățile și instituțiile publice stabilesc condițiile și instrumentele pentru înființarea și prestarea serviciilor publice electronice, cu respectarea principiilor transparenței, publicității, responsabilității, calității, siguranței, disponibilității, accesibilității, neutralității și interoperabilității;⁴²

e) autoritățile și instituțiile publice care participă la schimbul de date asigură resursele umane, financiare și tehnologice necesare și iau măsurile necesare sau recomandate de autoritatea competentă în scopul asigurării conectării la Platforma națională de interoperabilitate, a continuității și securității schimbului de date, precum și a caracterului actual al datelor furnizate;

f) responsabilul pentru protecția datelor cu caracter personal, desemnat în cadrul autorităților și instituțiilor publice care participă la schimbul de date, monitorizează legalitatea schimbului de date, a scopurilor prelucrării acestora și a contractelor de schimb de date, precum și respectarea prevederilor Regulamentului general privind protecția datelor. Responsabilul cu protecția datelor trebuie să fie în măsură să își îndeplinească sarcinile în mod independent și eficient, fiindu-i asigurate resursele necesare în acest scop;

⁴¹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257856>

⁴² <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257856>

g) autoritățile și instituțiile publice au obligația să participe la standardizarea proceselor de lucru relevante, să creeze sau să adopte astfel de procese standardizate și să adere la schemele comune impuse de Platforma națională de interoperabilitate, inclusiv RNR, pentru facilitarea interconectării componentelor serviciilor și a creării infrastructurii necesare furnizării serviciilor publice;

h) în termen de 30 de zile de la data solicitării ADR, prevăzute la art. 16 alin. (3) lit. m), autoritățile și instituțiile publice din administrația publică centrală și locală au obligația să transmită ADR informațiile solicitate;

i) Comitetul Tehnico-Economic pentru Societatea Informațională (CTE), organism fără personalitate juridică, abilitat prin Hotărârea Guvernului nr. 941/2013 privind organizarea și funcționarea Comitetului Tehnico-Economic pentru Societatea Informațională, cu modificările și completările ulterioare, să asiste Autoritatea pentru Digitalizarea României și să aprobe strategiile și proiectele de informatizare ale instituțiilor publice în vederea asigurării interoperabilității sistemelor informatice și a eliminării suprapunerilor multiple de finanțare și funcționale, va emite avize de funcționare doar pentru acele sisteme tehnologice ale căror funcționalități vor fi pe deplin aliniate la infrastructurile naționale de identificare și autorizare notificate de ADR în cadrul unui sistem transnațional, în conformitate cu normele europene prevăzute în Regulamentul (UE) 2014/910 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE, precum și cu reglementările de punere în aplicare.

(2) De la data implementării Platformei naționale de interoperabilitate, autoritățile și instituțiile publice nu vor mai avea dreptul să solicite persoanelor fizice sau juridice de drept privat informații care pot fi obținute prin interogarea Platformei naționale de interoperabilitate.

(3) Autoritățile și instituțiile publice vor putea folosi infrastructuri informatice private în vederea conectării la Platforma Națională de Interoperabilitate atunci când propria infrastructură nu le permite acest lucru conform standardelor de calitate stabilite prin NRRI.”⁴³

În contextul protecției datelor cu caracter personal și securitatea platformei de interoperabilitate, vom face referire la art. 20 al Legii, care prevede: ”(1) Securitatea și confidențialitatea schimbului de date sunt asigurate de către toți participanții la schimbul de date și de către administratorul Platformei naționale de interoperabilitate, fiecare pe domeniile sale de competență și în conformitate cu cerințele de securitate aplicabile categoriei respective de date. Fiecare autoritate sau instituție publică și toate persoanele juridice de drept privat, respectiv persoanele care exercită profesii liberale reglementate vor defini politici de securitate a datelor în conformitate cu standardele naționale și internaționale.

(2) Participanții la schimbul de date sunt obligați să informeze Directoratul Național de Securitate Cibernetică și orice altă instituție publică cu competențe în domeniu despre vulnerabilitățile și incidentele de securitate în utilizarea Platformei naționale de interoperabilitate în termen de cel mult 72 de ore din momentul depistării acestora.

(3) Transferul datelor prin intermediul Platformei naționale de interoperabilitate se realizează în formă criptată.

(4) Transferul datelor este organizat într-o manieră în care identitatea destinatarului este cunoscută în mod cert înainte de a permite destinatarului să prelucreze datele primite.

(5) Prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile și instituțiile publice, persoanele fizice și entitățile de drept privat în procesul de utilizare și furnizare a serviciilor publice prin intermediul Platformei naționale de interoperabilitate se realizează cu respectarea reglementărilor legale aplicabile în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

⁴³ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257856>

(6) Fiecare autoritate sau instituție publică va acorda angajaților și colaboratorilor săi drepturile de acces la date furnizate prin intermediul Platformei naționale de interoperabilitate în condițiile art. 16 alin. (3) lit. e) și cu respectarea prevederilor legale aplicabile.

(7) Administratorii registrelor de bază și administratorii oricăror alte registre de date au următoarele obligații:⁴⁴

a) să asigure implementarea cerințelor minime de securitate cibernetică prevăzute de legislația națională și europeană și de standardele și specificațiile naționale, europene și internaționale aplicabile în domeniul securității cibernetică, în special cele prevăzute de Legea nr. 362/2018 privind asigurarea unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și sistemelor informatice, cu modificările și completările ulterioare;

b) să implementeze, să asigure procese și proceduri specifice pentru asigurarea securității operaționale a serviciului;

c) să se asigure că datele stocate sau aflate în tranzit sunt protejate în mod adecvat împotriva prelucrării neautorizate sau ilegale și împotriva pierderii, a distrugerii sau a deteriorării accidentale, prin măsuri de protecție a rețelei informatice și de criptare a datelor;

d) să nu permită accesul fără drept la datele din Platforma națională de interoperabilitate aflate sub autoritatea lor și să se asigure că accesul la toate interfețele de servicii este limitat la persoanele autentificate și autorizate pe baza necesității de a cunoaște;

e) să gestioneze și să rezolve de îndată incidentele de securitate cibernetică;

f) să nu afecteze, prin acțiunile proprii, securitatea altor rețele și sisteme informatice;

g) să se asigure că personalul este instruit corespunzător pentru utilizarea Platformei naționale de interoperabilitate și controlat periodic pentru a preîntâmpina erori umane sau încălcări de securitate.

(8) Utilizatorii de date nu trebuie să se angajeze în nicio activitate care să compromită siguranța Platformei naționale de interoperabilitate.

(9) Protecția datelor se asigură prin implementarea, la nivelul fiecărui sistem informatic implicat în schimbul de date, a:

a) principiilor „confidențialității prin concepție” și „securității prin concepție”, pentru a asigura securitatea modulelor și a infrastructurii lor;

b) planurilor de gestionare a riscurilor pentru identificarea riscurilor, evaluarea potențialului impact al acestora și planificarea intervențiilor cu măsuri tehnice și organizatorice adecvate. Pe baza ultimelor evoluții tehnologice, aceste măsuri trebuie să asigure un nivel de securitate proporțional cu gradul de risc;

c) planurilor de continuitate a activității și planurilor de rezervă și de redresare pentru a institui procedurile necesare de asigurare a disponibilității funcțiilor în urma unui eveniment dezastruos și readucere a tuturor funcțiilor la situația normală cât mai curând posibil;

d) unui plan de acces la date și autorizare, care stabilește persoanele care au acces la date, datele care sunt accesibile și condițiile accesării datelor, pentru a asigura confidențialitatea. Accesul neautorizat și încălcarea normelor de securitate trebuie monitorizate și trebuie luate măsuri corespunzătoare pentru a preveni orice repetare a încălcărilor.”

În contextul răspunderii participanților la schimbul de date și încălcarea prevederilor legislației corespunzătoare, art. 21 stabilește că: ”Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea disciplinară, civilă, contravențională sau penală, după caz.”⁴⁵

Astfel, art. 22 stabilește în mod expres că: ”(1) Constituie contravenție, în măsura în care nu este săvârșită în astfel de condiții încât să fie considerată, potrivit legii penale, infracțiune, nerespectarea de către conducătorii autorităților și instituțiilor publice participante la Platforma națională de

⁴⁴ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257856>

⁴⁵ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257856>

interoperabilitate a dispozițiilor art. 10 alin. (1) și (5), art. 17 alin. (1) lit. b) și h), art. 17 alin. (2), art. 18 alin. (1) și ale alin. (8) și (9) din prezentul articol.

(2) Contravenția prevăzută la art. 10 alin. (1) se sancționează cu amendă de la 10.000 lei la 25.000 lei.

(3) Contravenția constând în nerespectarea dispozițiilor art. 10 alin. (5) se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei.

(4) Contravenția constând în nerespectarea dispoziției art. 17 alin. (1) lit. b) se sancționează cu amendă de la 10.000 lei la 25.000 lei.

(5) Contravenția constând în nerespectarea dispoziției art. 17 alin. (1) lit. h) se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei.

(6) Contravenția constând în nerespectarea dispoziției art. 17 alin. (2) se sancționează cu amendă de la 10.000 lei la 25.000 lei.

(7) Contravenția constând în nerespectarea dispoziției art. 18 alin. (1) se sancționează cu amendă de la 20.000 lei la 40.000 lei.

(8) Constituie contravenție refuzul unui administrator al unui registru de bază de a se integra la Platforma națională de interoperabilitate și se sancționează cu amendă de la 10.000 lei la 25.000 lei și, după caz, cu răspunderea disciplinară a persoanelor care au contribuit la săvârșirea contravenției.

(9) Constituie contravenție utilizarea abuzivă sau necorespunzătoare a Platformei naționale de interoperabilitate și se sancționează cu amendă de la 10.000 lei la 25.000 lei și, după caz, cu răspunderea disciplinară a persoanelor care au contribuit la săvârșirea contravenției.”⁴⁶

SPANIA

În Spania, baza legislativă ce reglementează schimbul de date și interoperabilitatea este înglobată în Decretul Regal 4/2010, din 8 ianuarie, prin care se reglementează Schema Națională de Interoperabilitate în domeniul Administrației Electronice.⁴⁷

Conform art. 1 al Legii: ”Schema Națională de Interoperabilitate va cuprinde criteriile și recomandările de securitate, standardizare și conservare a informațiilor, formatelor și aplicațiilor care trebuie să fie luate în considerare de către administrațiile publice pentru a asigura un nivel adecvat de protecție organizatorică, semantică și tehnică a datelor , informațiile și serviciile pe care le gestionează în exercitarea atribuțiilor lor și pentru a evita discriminarea cetățenilor din cauza alegerii lor tehnologice.”

În contextul principiilor generale ce reglementează schimbul de date și interoperabilitatea, art. 4 al Legii prevede: ”Aplicarea Schemei Naționale de Interoperabilitate se va desfășura în conformitate cu principiile generale stabilite la articolul 4 din Legea 11/2007, din 22 iunie, cu următoarele principii specifice de interoperabilitate:

- a) Interoperabilitatea ca calitate integrală.
- b) Natura multidimensională a interoperabilității.
- c) Abordarea soluțiilor multilaterale.”⁴⁸

Referitor la interoperabilitatea organizațională, art. 8 conține următoarele prevederi esențiale în acest sens: ”Administrațiile publice vor stabili și publica condițiile de acces și utilizare a serviciilor, datelor și documentelor în format electronic pe care le pun la dispoziția celorlalte Administrații,

⁴⁶ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257856>

⁴⁷ <https://www.boe.es/eli/es/rd/2010/01/08/4/con>

⁴⁸ <https://www.boe.es/eli/es/rd/2010/01/08/4/con>

precizând scopurile, modalitățile de consum, consultare sau interacțiune, cerințele care trebuie îndeplinite, posibii utilizatori ai acestora, profilurile participanților implicați în utilizarea serviciilor, protocoalele și criteriile funcționale sau tehnice necesare accesării serviciilor respective, mecanismele de guvernare necesare a sistemelor interoperabile, precum și condițiile de securitate aplicabile. Aceste condiții trebuie să fie în toate cazurile în conformitate cu principiile, drepturile și obligațiile cuprinse în Legea organică 15/1999 din 13 decembrie, privind protecția datelor cu caracter personal și reglementările de aplicare a acesteia, precum și cu prevederile Schemei naționale de securitate, precum și actele juridice care trebuie semnate de către administrațiile publice care necesită serviciile, datele și documentele menționate.”⁴⁹

În contextul operabilității semantice, art. 10 stabilește următoarele prevederi legale: ”1. Se va întocmi și se va ține la zi Lista modelelor de schimb de date care au caracter comun, care va fi de aplicare preferențială pentru schimburile de informații în administrațiile publice, în conformitate cu procedura stabilită în prima dispoziție adițională.

Organele Administrației publice sau ale Entităților de drept public legate sau dependente de aceasta, titulare de competențe în problemele care fac obiectul schimbului de informații cu cetățenii și cu alte administrații publice, precum și în materie de infrastructură, servicii și instrumente comune. Vor stabili și publica modelele de schimb de date corespunzătoare care vor fi obligatorii pentru schimburile de informații în administrațiile publice.”

Interoperabilitatea tehnică este înglobată în prevederile art. 11, care stabilește: ”1. Administrațiile publice vor utiliza standarde deschise, precum și, după caz și în mod complementar, standarde care sunt utilizate pe scară largă de către cetățeni, pentru a garanta independența în alegerea alternativelor tehnologice de către cetățeni și administrațiile publice și adaptabilitatea la progres de tehnologie astfel încât:

- a) Documentele și serviciile de administrare electronică pe care organele sau entitățile de drept public emitente le pun la dispoziție cetățenilor sau altor administrații publice vor fi, cel puțin, disponibile prin standarde deschise.
- b) Documentele, serviciile electronice și aplicațiile puse la dispoziția cetățenilor sau altor administrații publice de către administrațiile publice vor fi, după caz, vizibile, accesibile și operabile funcțional în condiții care să permită îndeplinirea principiului neutralității tehnologice și să evite discriminarea cetățenilor pe motiv de alegerea lor tehnologică.

În relațiile cu cetățenii și alte administrații publice, utilizarea exclusivă a unui standard nedeschis*, fără a oferi o alternativă bazată pe un standard deschis, va fi limitată la acele circumstanțe în care nu este disponibil un standard deschis care să satisfacă funcționalitatea satisfăcută de standardul deschis, și numai atâta timp cât o astfel de disponibilitate nu are loc. Administrațiile publice vor promova activități de standardizare pentru a facilita disponibilitatea standardelor deschise relevante pentru nevoile lor.”

Cu referință la mecanismul de control, art. 28 conține următoarele prevederi: ”Fiecare organism sau entitate de drept public își va stabili mecanismele de control pentru a garanta în mod eficient respectarea Schemei naționale de interoperabilitate.”

⁴⁹ <https://www.boe.es/eli/es/rd/2010/01/08/4/con>

În plus, Legea stabilește o obligațiune concretă și indisolubil legată de sistemul de interoperabilitate, și anume, art. 29 stabilește actualizarea permanentă a sistemului: ” și perfecționată în timp, în paralel cu progresul serviciilor de Administrare Electronică, evoluția tehnologică și pe măsură ce se consolidează infrastructurile care o susțin.”⁵⁰

SUMARUL DEFICIENȚELOR ȘI RECOMANDĂRILOR CONSTATATE ÎN CADRUL EVALUĂRII EX-POST DE IMPACT A LEGII CU PRIVIRE LA SCHIMBUL DE DATE ȘI INTEROPERABILITATE NR.142 DIN 19.07.2018

În rezultatul procesului de analiză a informațiilor concludente prezentate de autoritățile raportoare, au fost **CONSTATATE** următoarele realizări, aspecte problematice și recomandări de îmbunătățire a normelor legale ce reglementează Legea cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018, după cum urmează:

1. În linii generale, instituțiile raportoare au constatat că scopul Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr.142/2018, a fost REALIZAT PARȚIAL.

Până la momentul actual nu au fost raportate cazuri de răspundere disciplinare, civile, contravenționale sau penale pentru încălcarea prevederilor Legii nr. 142/2018, și nu au existat cazuri de obligație de notificare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal referitor la utilizare ilegală a datelor cu caracter personal imediat sau cel târziu în termen de 72 de ore din momentul depistării lor.

Deși scopul implementării Platformei de interoperabilitate (MConnect) este de a asigura eficientizarea schimbului de date și interoperabilității în cadrul sectorului public, precum și între sectorul public și cel privat, în vederea creșterii calității serviciilor publice prestate, a creării noilor servicii publice electronice și a asigurării securității informaționale, au fost raportate un șir de impedimente de natură sistemică.

2. Majoritatea autorităților raportoare au semnalat în rapoartele sale că, în pofida demersurilor multiple și a acțiunilor întreprinse în continuare au loc situații de schimb de date în afara Platformei MConnect din partea a 16 instituții publice.

Motivele care stau la baza situației respective sunt atât din cauza incapacității sistemelor informaționale învechite ale acestora de a consuma/furniza web servicii expuse de către MConnect, cât și din cauza reticenței instituțiilor publice în cauză față de utilizarea schimbului de date în format electronic.

Astfel, au solicitat menținerea accesului prin intermediul SIA COI până când procesul de integrare a sistemelor informaționale proprii cu platforma MConnect va fi complet finalizat, următoarele instituții:

⁵⁰ <https://www.boe.es/eli/es/rd/2010/01/08/4/con>

**standard deschis/nestandard deschis* – În accepțiunea legii spaniole se face referire la standarde accesibile publicului liber/neaccesibile publicului liber.

IP Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Agenția de Geodezie, Cartografie și Cadastru, Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă, Comisia Electorală Centrală,

3. În temeiul prevederilor art.13 alin. (3) din Legea nr.142/2018, care vizează că „Contractele sau acordurile bilaterale de schimb de date existente, încheiate între participanți publici, vor fi reziliate de drept, odată cu realizarea schimbului de date corespunzător prin platforma de interoperabilitate,...”

Astfel, autoritățile raportoare au semnalat faptul că deși pe de o parte, există obligația ca subiecții să se conformeze cadrului legal privind interoperabilitatea, pe de altă parte, această prevedere din lege limitează posibilitatea acestora de a lua prompt decizia de a întrerupe accesul la date prin intermediul SIA COI.

În acest context, CNPDCP la fel a menționat despre necesitatea întreprinderii unor măsuri prompte din partea autorităților competente, în vederea limitării numărului în continuare impunător al operațiunilor de accesare a datelor cu caracter personal efectuate prin intermediul Sistemului informațional de căutare (SIC) „Acces-Web” și a tehnologiei Common Object Interface (COI).

4. Reieșind din faptul că, activitatea desfășurată de către SIS, inclusiv colectarea informației despre persoane și fapte, constituie informații atribuite la secretul de stat, schimbul de informații între SIS și IP „Agenția de Guvernare Electronică”, urmează a fi efectuat în conformitate cu prevederile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat.

De asemenea, Serviciul de Informații și Securitate a semnalat asupra problemei ce ține de faptul că în cadrul IP „Agenția de Guvernare Electronică”, lipsește regimul secret, și nu există subunitate de protecție, în sensul prevăzut de Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176/2010, fapt ce determină lipsa măsurilor de protecție a informațiilor atribuite la secret de stat, și face imposibil schimbul de informații secrete cu IP „Agenția de Guvernare Electronică”.

În aceste condiții, lipsa măsurilor de protecție a informațiilor atribuite la secret de stat în cadrul IP „Agenției de Guvernare Electronică”, conduce la imposibilitatea exercitării pe deplin a atribuțiilor instituției, în conformitate cu scopul urmărit în beneficiul public.

5. Cu referire la prevederile art.6 alin. (6) din Legea nr.142/2018, privind distribuirea de către autoritatea competentă (AGE) a costului serviciilor de schimb de date achitat de participantul privat (75% din taxa aplicată către furnizorii de date, 25% din taxa aplicată către deținătorul platformei de interoperabilitate):

Atât AGE, cât și ASP consideră necesar de a elabora și aproba mecanismul respectiv întru asigurarea acoperirii cheltuielilor furnizorilor de date (în special ASP) pentru dezvoltarea și mentenanța sistemelor informaționale și asigurarea calității datelor deținute, care în prezent este asigurată exclusiv din contul furnizorilor de date (ASP).

6. DGJ a SP consideră necesară instituirea unor mecanisme adecvate și progresive, scopul cărora este asigurarea sustenabilității platformei de interoperabilitate și compensarea cheltuielilor pentru asigurarea furnizării datelor de către participanții publici la schimbul de date cu titlu oneros prin Platforma (MConect) pentru participanții privați.

De asemenea, este necesar de a spori eficiența Platformei MConect prin diminuarea efortului operațional, propunând sistarea schimbului de date care are loc în afara Platformei de interconectare.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Potrivit informațiilor oficiale, la momentul actual în Republica Moldova există în jur de 400 de participanți la procesul de schimb de date prin platforma MConnect (dintre care participanți publici sunt în jur de 150, iar participanți privați circa 250), care în anul 2023 au efectuat 611 898 901 de interogări cu succes, ceea ce denotă un impact enorm în procesul de consumare/furnizare a datelor din Registrele informaționale de stat, inclusiv realizarea schimbului de date transfrontalier.

Schimbul de date în mod evident și cert facilitează automatizarea și optimizarea proceselor, reducând enorm timpul și resursele disponibile ale subiecților pentru finalizarea sarcinilor dorite.

Totodată, în mod inevitabil schimbul de date implică și riscuri pe măsură, legate de confidențialitatea și securitatea datelor sensibile care pot fi expuse la atacuri cibernetice sau utilizări neautorizate.

Spre regret, din cauza dificultăților existente în procesul de schimb de date între diferite sisteme deținute de autorități publice care pot avea formate sau standarde diferite, suferă calitatea serviciilor prestate. De aceea procesul de interoperabilitate necesită tehnologii avansate și investiții semnificative în primul rând în formarea personalului calificat.

Implementarea proceselor de interoperabilitate și schimb de date este esențială pentru crearea în Republica Moldova a unui sistem modern, eficient și centrat pe utilizator.

Deși presupune investiții inițiale majore, beneficiile pe termen lung pentru întreaga societate în mod cert vor fi semnificative.